Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1988 йил 30 октябрь
ЯКШАНБА
№ 249 (4.448).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин.

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг ҚОНУНИ

ССCРНИ ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1989 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Олий Совети **қарор қилади:**

1-модда. СССР Министрлар Совети тақдим этган СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1989 йилги Давлат плани Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг план-бюджет комиссиялари, саноат комиссиялари, энергетика комиссиялари, транспорт ва алоқа комиссиялари, қурилиш ва бинокорлик материаллари комиссиялари, агросаноат комплекси комиссиялари, фан ва техника комиссиялари, халқ истеъмоли моллари ва аҳолига хизмат кўрсатиш комиссиялари, уй-жой-коммунал ва шаҳар хўжалиги комиссиялари, ташқи ишлар комиссиялари, соғлиқни сақлаш ва социал таъминот комиссиялари, халқ маорифи ва маданият комиссиялари, хотин-қизлар меҳнати ва турмуши ҳамда оналик ва болаликни муҳофаза қилиш масалалари комиссиялари, ёшлар масалалари бўйича комиссиялари, табиатни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш комиссияларининг тузатишлари ҳисобга олиниб, тасдиқлансин.

КПСС XIX Бутуниттифоқ конференциясининг мамлакат социал-иқтисодий тараққиёти проблемаларига оид йўл-йўриқларини амалда рўёбга чиқариш барча совет ва хўжалик органлари 1989 йилдаги ишининг бош йўналиши деб ҳисоблансин. Шу мақсадда, жамиятни демократиялаш жараёнларига, жамият барча табақаларининг социал ва сиёсий активлигини оширишга, сиёсий системани қайта қуриш, ошкораликни ривожлантириш соҳасида амалга оширилаётган тадбирларга таяниб, бутун ташкилотчилик ва хўжалик фаолияти ижтимоий ишлаб чиқариш структурасидаги илғор ўзгаришлар, уни барқарор ва жўшқин ривожлантиришни таъминлаш, иқтисодий ўсиш самарадорлигини ошириш ва унинг интенсив омиллари ролини кучайтириш, барча турдаги ресурсларни қатъий иқтисодий тежаш асосида халқ фаровонлигининг энг муҳим муаммоларини ҳал этишни тезлатишга қаратилсин.

2-модда. СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш 1989 йилги Давлат планининг қуйидаги энг муҳим умумиқтисодий кўрсаткичлари белгилансин:

	1988 йилги планга нисбатан ўсиш процент ҳисобида
Ялпи миллий маҳсулот	4,5
Ҳосил қилинган миллий даромад	3,8
Аҳоли жон бошига реал даромадлар	3,1
Ижтимоий истеъмол фондлари	8,2
Чакана товар оборотининг умумий ҳажми	6,1
Аҳолига пулли хизмат кўрсатиш ҳажми	8,1
Меҳнат унумдорлиги:	
саноатда	4,6
қурилишда	4,1
темир йўл транспортида	4,9
Халқ хўжалигидаги фойда	6
Пул билан таъминлашнинг барча манбаларидан халқ хўжалигига ажратиладиган капитал маблағ	2,3

КПСС XXVII съезди қарорларини ва ўн иккинчи беш йилликка мўлжалланган социал программани бажариш мақсадида 1989 йилда халқнинг турмуш даражасини ошириш соҳасида қуйидаги тадбирлар марказлаштирилган тартибда амалга оширилсин:

соғлиқни сақлаш ва социал таъминот ходимларининг иш ҳақини босқичма-босқич ошириш давом эттирилсин;

маданият ходимлари айрим категорияларининг янги мансаб окладлари ва ставкалари жорий этилсин;

олий ўқув юртлари профессор-ўқитувчилар составининг ставкалари ва окладларини оширишга киришилсин;

боласи бир ярим ёшга етгунча уни боқиш учун оналарга қисман ҳақ тўланадиган отпускалар муддатини мамлакат районлари бўйича босқичма-босқич кўпайтиришга, айни вақтда уларга боласи икки ёшга етгунча ҳақ тўланмайдиган қўшимча отпуска олиш ҳуқуқини беришга киришилсин;

кам таъминланган оилаларга нафақа тўланадиган болаларнинг ёши саккиз ёшдан ўн икки ёшгача узайтирилсин.

Халқнинг турмуш даражасини ошириш юзасидан марказлаштирилган тадбирларни амалга оширишга Давлат бюджетидан 4,2 миллиард сўм сарфлансин.

Давлат ички заёмларининг 1,4 миллиард сўмлик миқдордаги ҳақини узиш давом эттирилсин.

3-модда. Экономикани социал соҳага буриб юбориш йўлига мувофиқ социал-маданий соҳанинг моддий базасини янада мустаҳкамлаш таъминлансин ва 1989 йилда пул билан таъминлашнинг ҳамма манбалари ҳисобидан қуйидагилар фойдаланиш учун топширилсин:

Уй-жойлар, умумий саҳни миллион квадрат метр	134,2
Мактабгача тарбия муассасалари, минг ўрин	985,8
Умумий таълим мактаблари, минг ўрин	1708
Клублар ва маданият уйлари, минг ўрин	494,6
Касалхоналар, минг ўрин	76,7
Амбулатория-поликлиника муассасалари сменада қабул қиладиган беморлари, минг киши	211
Кексалар ва инвалидлар учун интернат-уйлар, минг ўрин	19,2

4-модда. Иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Олий Советлари, халқ депутатлари маҳаллий Советлари бутун диққат-эътиборларини озиқ-овқат таъминотини яхшилашда 1989 йилдаёқ барча совет кишилари учун сезиларли силжишларга эришиш, уларнинг ноозиқ-овқат молларига ва хилма-хил хизматларга бўлган эҳтиёжларини янада тўла-тўкис қондириш, савдо ва умумий овқатланишни яхшилаш вазифаларини ҳал этишга қаратсинлар. Шу мақсадда маҳаллий имкониятлардан унумли фойдалансинлар, қайси идорага қарашлилигидан қатъи назар, корхона ва бирлашмаларни халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришга ва хизмат соҳасини ривожлантиришга кенг миқёсда жалб этсинлар. Аҳолининг тўлов қобилиятига эга бўлган талаби билан халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ва пулли хизматлар кўрсатиш ҳажмларининг мувозанатли бўлишига эришсинлар.

5-модда. Халқ хўжалиги барча ишлаб чиқариш тармоқларининг корхоналарини тўла хўжалик ҳисобига ва ўзини-ўзи пул билан таъминлашга ўтказиш 1989 йилда ниҳоясига етказилишини эътиборга олиб, СССР Министрлар Совети, иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари, СССР министрликлари, давлат комитетлари ва идоралари, тармоқлараро давлат бирлашмалари янги хўжалик механизми барча элементларининг ўзаро алоқасини пухталаштириш, ишлаб чиқаришни бошқаришдаги демократик асосларни ва иқтисодий усулларни янада ривожлантириш, даромадни норматив асосда тақсимлашга ва узоқ муддатли ижара муносабатларига асосланган хўжалик ҳисоб-китоби шаклларини қўллашни кенгайтириш, кооперацияни ва якка тартибдаги меҳнат фаолиятини ривожлантириш чора-тадбирларининг амалга оширилишини таъминласинлар.

6-модда. Иттифоқдош ва автоном республикаларнинг Министрлар Советлари ҳамда халқ депутатлари маҳаллий Советлари иқтисодий, социал вазифаларни ва табиатни муҳофаза қилиш вазифаларини комплекс ҳал этиш учун ўзларига бериб қўйилган ҳуқуқлардан ҳар томонлама фойдалансинлар, регионларнинг манфаатлари умумдавлат манфаатлари билан энг мақбул тарзда қўшиб олиб борилишини таъминласинлар, шунингдек, тегишли территорияларда халқ хўжалигини бошқариш самарадорлигини ошириш ва регионларнинг ўзини-ўзи пул билан таъминлаши принципларига ўтишига тайёргарлик кўриш юзасидан зарур тадбирларни амалга оширсинлар.

СССР Министрлар Совети ва тегишли иттифоқдош республикаларнинг Министрлар Советлари Белоруссия ССР, Латвия ССР, Литва ССР, Эстония ССР, Татаристон АССРда, Свердловск областида ва Москва шаҳрида шу принципларни синаб кўриш юзасидан эксперимент ўтказишни ташкил этсинлар.

7-модда. СССР Министрлар Советига СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1989 йилги Давлат плани юзасидан Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг план-бюджет ҳамда бошқа доимий комиссиялари хулосаларида баён этилган таклифлар ва мулоҳазаларни, шунингдек, СССР Олий Совети палаталарининг мажлисларида депутатлар айтган таклифлар ва мулоҳазаларни кўриб чиқиб, улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилиш вазифаси топширилсин.

Москва, Кремль. 1988 йил 28 октябрь.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. ГОРБАЧЕВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

СССРНИ ИҚТИСОДИЙ ВА СОЦИАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ 1988 ЙИЛГИ ДАВЛАТ ПЛАНИ ҚАНДАЙ БАЖАРИЛАЁТГАНИ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Олий Совети **қарор қилади:**

1. СССР Министрлар Советининг СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш 1988 йилги Давлат плани қандай бажарилаётгани тўғрисидаги доклади маълумот учун қабул қилинсин. СССР Министрлар Совети уни бажариш юзасидан зарур чора-тадбирларни кўраётганлиги қайд этилсин.

2. СССР Министрлар Советига Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг план-бюджет ва бошқа доимий комиссияларининг таклифлари ва мулоҳазаларини, шунингдек, депутатларнинг СССР Олий Совети палаталари мажлисларида айтган таклифлари ва мулоҳазаларини кўриб чиқиб, улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилиш топширилсин.

Москва, Кремль. 1988 йил 28 октябрь.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. ГОРБАЧЕВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Ният рўёбга чиқди

Ворошилов райони пахтакорлари қўриқ областнинг Сирдарё зонасида биринчи бўлиб зафар маррасини забт этдилар. Мухбиримиз Н. Шакаров район партия комитетининг биринчи секретари Шовқиддин МИРЗАЕВ билан телефон орқали мулоқотда бўлди.

Бутуниттифоқ XIX партия конференцияси йилини муносиб нишонлаш учун бошланган катта кураш районимиз меҳнаткашларига зафар олиб келди. Фидокорона меҳнат билан қўриқда дур ундираётган деҳқонларимиз она-Ватанга 45 минг тоннадан зиёд оқ олтин ҳадя этдилар. Қайта қуриш йўлида тобланган бу йилги ғалабамизнинг ўзига хос хусусияти бор. Жорий йилда ялпи ҳосилнинг 85 проценти пўлат этаклардан бўшатилди, 82 процент ҳосил биринчи сортларга топширилди.

Оқ олтинимизнинг босиб ўтган йўлига зафар маррасидан туриб назар ташлаш ёқимли. Бунда аввало мавсум муваффақиятини таъминлаган омиллар жонланади, хулосалар шаклланади. Жорий йилда «Победа», Куйбишев номли, Карл Маркс номли, Максим Горький номли, «Қизил Октябрь» колхозлари ва «Шўрўзак», «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» совхозларининг деҳқонлари пахтачиликни анча илгари силжитганликларини таъкидлаш ўринли. Колхозларимизда ҳосилдорлик гектарига ўртача 32—34 центнерга кўтарилди. Бу кўрсаткич ҳали ўсаяпти, чунки далада ҳосил бор, у жадал йиғиштирилмоқда.

Йиғим-теримни механизациялаш борасида «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» совхози механизаторлари ўзига хос ибрат кўрсатдилар. Улар планда белгиланган ҳосилнинг салкам 95 процентини машиналар ёрдамида тердилар. Умуман райондаги бошқа хўжаликларда ҳам терим техникаси мавсумнинг зарбдор кучига айлантирилди. Шу боисдан район тарихида биринчи марта кўзимизнинг қораси, келажагимизнинг эгалари бўлмиш мактаб ўқувчилари пахта теримига жалб этилмадилар. Улар ўқув машғулотларини қатъий белгиланган жадвал асосида давом эттирдилар.

Мавсумдаги янгилик фақат шу эмас. Хўжаликларимиз корхона ва ташкилотлардан юбориладиган ҳашарчилардан ҳам воз кечдилар. Илгари уларнинг кўмагисиз ҳосилни саранжомлаш мушкул эди. Қаранг, деҳқонларимиз шу мушкул вазифани бемалол уддаладилар, бор оғирликни ўз елкаларига олдилар. Буни районимиз хўжаликларида кенг жорий этилган бригада ва оила пудратининг, ижаранинг шарофатига йўйсак хато бўлмас. Меҳнатни ташкил этишнинг шу илғор шакллари моддий неъматлар етиштиришни кўпайтиришнинг асосий воситаси эканлигини партиямиз такрор-такрор уқтирмоқда. Бу йўлнинг тўғрилигини турмушнинг ўзи ҳам жуда қисқа муддатда исбот қилди.

Йиғим-терим зарбдорларининг рўйхати жуда узун. Бироқ уларнинг орасида ҳам ажралиб турганлар бор. Куйбишев номли колхознинг Ленин ордени нишондори Исомиддин Шарофиддинов, «Ўзбекистон ССР 50 йиллиги» совхозининг Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Мухтор Холматов, «Қизил Октябрь» колхозининг Муфти Муродов, «Победа» колхозининг Ғайбулла Назаров, Максим Горький номли колхознинг Қулберди Шўхбердиев бошлиқ бригадаларининг азаматлари эришган муваффақиятлар айниқса салмоқли. Тўла хўжалик ҳисобида ишлаётган бу коллективларда ҳосил ҳар қачонгидан кўра мўл, арзон, сифатли бўлди.

Механизаторларимизнинг жасорати таҳсинга лойиқ. 370 та зангори кемани бирлаштирган 42 та йиғим-терим-транспорт отряди қисқа муддатда тайёрлов пунктларига 38 минг тоннадан зиёд хом ашё жўнатди. Бу топшириқда белгиланганидан қарийб 4 минг тонна кўп. Ҳар агрегатнинг мавсумдаги ўртача иш унуми 100 тоннадан ошди. Бердимурод Махмирзаев, Раҳимжон Ҳакимов, Жамол Эгамбердиев, Поён Бўронов сингари оловқалб механизаторларимиз эса ўз агрегатлари бункеридан 180 тоннагача дурдона бўшатдилар. Энг муҳими, улар ҳосилни ерга тўкмасдан тердиларки, бу эндиликда — йиғим-теримнинг якунловчи босқичида ишни енгиллаштирмоқда. Пешқадам коллективлар ҳосилдан бўшаган майдонларни кузги шудгорлашга тайёрламоқдалар. Бундан билиш мумкинки, деҳқончилик маромида борса, штурмбозлик, шошмашошарлик, ҳайбаракаллачиликка ўрин қолмайди. Деҳқон яйраб меҳнат қилади. Ўзбек пахтакорлари кўпдан бери ана шундай ишлашни, ана шундай хирмон яратишни орзу қилар эдилар. Шу ният рўёбга чиқди.

Районимиз заршунослари дастлабки ғалабадан руҳланган ҳолда социалистик мажбурият ҳисобига оқ олтин топширмоқдалар. Улуғ Октябрь байрамигача мажбурият марраси ҳам эгалланади.

М. С. ГОРБАЧЕВ Жозе Эдуарду душ Сантуш билан учрашди

М. С. Горбачев 28 октябрь куни Кремлда МПЛА — Меҳнат партиясининг Раиси, Ангола Президенти Жозе Эдуарду душ Сантуш билан учрашди.

Бу икки дўст мамлакат раҳбарларининг биринчи учрашуви эмас. Бу учрашув ҳам олдингилари каби ўртоқлик, ўзаро хайрихоҳлик ва ҳурмат руҳи билан ажралиб турди. М. С. Горбачев Ж. Э. душ Сантуш билан самимий саломлашиб, совет кишиларининг Ангола халқи танлаб олган прогрессив йўл билан, унинг ўз мамлакати миллий мустақиллиги ва суверенитетини ҳимоя қилиш йўлидаги фидокорона кураши билан бирдамлигини тасдиқлади.

Африка жанубидаги вазиятнинг ривожланиши, шунингдек икки томонлама Совет-Ангола муносабатлари масалалари хусусида батафсил фикрлашиб олинди.

М. С. Горбачев ва Ж. Э. душ Сантуш Африка жанубидаги можарони муҳокама қилиш чоғида бу можаронинг илдизлари Жанубий Африка Республикаси ўтказаётган апартеид сиёсатида, унинг қўшни малакатлардаги аҳволни беқарор қилишга қаратилган ҳаракатларида, Намибиянинг ғайриқонуний равишда оккупация қилиниши давом этаётганлигидадир, деган якдил фикрни билдирдилар. Бу кескинлик ўчоғини тугатишнинг бирдан-бир йўли — можарога жалб этилган барча томонларнинг манфаатларини ҳисобга олиш негизида уни сиёсий йўл билан бартараф этишдан иборат. Биз Анголанинг бу муаммоларга ёндашувига қўшиламиз, деди М. С. Горбачев.

Ҳозир Ангола ва Куба билан Жанубий Африка Республикаси ўртасида АҚШ воситачилигида олиб борилаётган музокаралар регионал можароларни тинч воситалар билан ҳал қилиш умумий тенденциясига мос тушмоқда, бу тенденция халқаро муносабатларда тобора кучайиб бормоқда, жаҳон ҳамжамияти уни тобора кўпроқ қўллаб-қувватламоқда. Бу музокараларнинг муваффақиятли тугалланиши Анголанинг хавфсизлигини таъминлаш учун, бу мамлакатнинг тинч қурилиш ва реконструкция шароитига ўтиши учун яхши шарт-шароит яратган бўлур эди. Айни вақтда Намибияга мустақиллик бериш тўғрисидаги «БМТ плани»ни амалга ошириш бошлаб юборилган бўлур эди. СВАПО бошчилигидаги Намибия ватанпарварлари кенг халқаро мададга таяниб, бу планни амалга ошириш учун курашмоқдалар.

М. С. Горбачев Ангола ва Кубанинг бу соҳадаги куч-ғайратларини қўллаб-қувватлади. Музокараларда барча масалалар халқларнинг танлаб олган социал-сиёсий йўлини, тенг ҳуқуқлилигини ҳурмат қилиш, ўзаро мақбул муроса йўлларини излаш негизида ҳал қилиниши лозим. Суҳбатдошлар қийинчиликларга қарамай Африканинг жануби-ғарбидаги вазиятни оқилона ва адолатли ҳал қилишга эришиш мумкин, деган фикрни билдирдилар. Регионда ва умуман Африка қитъасида тинчлик ва барқарорликни мустаҳкамлаш манфаатларига мос келадиган музокара жараёнини, битимга келиш йўлларини излашни кучайтириш зарур.

Ж. Э. душ Сантуш ангола халқи, Ангола раҳбарияти беғараз ёрдами учун, Анголанинг ўз миллий тараққиёти масалаларини мустақил ҳал қилишига интилишини қўллаб - қувватлаётганлиги учун, Ангола тинч ҳаёт изига тезроқ ўтиши борасида Совет Иттифоқи амалга ошираётган ишлар учун Совет Иттифоқига самимий миннатдорчилик билдирди.

М. С. Горбачев билан Ж. Э. душ Сантуш истиқболни кўзлаб икки томонлама муносабатларни ривожлантириш масалаларини муҳокама қилдилар. Бу соҳада Совет-Ангола ҳамкорлиги механизмини такомиллаштириш учун, турли йўналишларда, шу жумладан КПСС билан МПЛА — Меҳнат партияси ўртасида алоқаларни кенгайтириш учун катта резервлар мавжудлиги таъкидлаб ўтилди.

Учрашувда КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитетининг секретари А. Н. Яковлев ҳамда МПЛА — Меҳнат партияси Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Марказий Комитет секретари, ташқи ишлар министри А. Ван-Дунен иштирок этдилар.

(ТАСС).

Суҳбат бошланиши олдидан. (ТАСС — ЎзТАГ телефотоси).

СССР Олий Совети Президиумининг Фармони

СССР Олий Советини чақириш тўғрисида

СССР Олий Совети Президиуми **қарор қилади:**

Ўн биринчи чақириқ Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Советининг навбатдан ташқари ўн иккинчи сессияси 1988 йил 29 ноябрь куни Москва шаҳрида чақирилсин.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. ГОРБАЧЕВ.

СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1988 йил 28 октябрь.

* * *

СССР Олий Совети Президиуми шуни маълум қиладики, ўн биринчи чақириқ СССР Олий Советининг навбатдан ташқари ўн иккинчи сессияси муҳокамасига қуйидаги масалаларни киритиш назарда тутилади:

1. XIX Бутуниттифоқ партия конференциясининг қарорлари асосида давлат ҳокимияти ва суд органларининг структурасини ҳамда фаолиятини такомиллаштириш вазифалари тўғрисида.

2. СССР халқ депутатларининг сайлови ҳақида.

Меҳмоннинг Москвада бўлиши

28 октябрь куни Кремлда СССР Олий Совети Президиуми номидан Ангола Халқ Республикасининг Президенти Ж. Э. душ Сантуш шарафига зиёфат берилди.

Зиёфатда КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари А. И. Лукьянов, бошқа расмий кишилар ҳозир бўлдилар.

Самимий, дўстона вазиятда ўтган зиёфатда А. И. Лукьянов ва Ж. Э. душ Сантуш қисқача нутқ сўзладилар.

(ТАСС).

МОСКВАДАН ЖЎНАБ КЕТДИ

МПЛА—Меҳнат партиясининг Раиси, Ангола Халқ Республикасининг Президенти Ж. Э. душ Сантуш 29 октябрь куни Москвадан Минскка жўнаб кетди. У совет раҳбариятининг таклифига биноан қисқача амалий визит билан мамлакатимизда меҳмон бўлиб турибди.

Аэродромда Ангола раҳбарини КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари А. И. Лукьянов, бошқа расмий кишилар кузатиб қолдилар.

(ТАСС).

ХИРМОНГА БАРАКА!

Пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 29 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент)

Областлар	Бир кунда	Мавсум бошидан	Шу жумладан машинада терилгани: Бир кунда	Шу жумладан машинада терилгани: Мавсум бошидан
ТОШКЕНТ	0,61	105,88	0,45	109,12
ХОРАЗМ	0,51	105,16	0,54	65,32
БУХОРО	1,06	103,47	1,06	82,50
ҚАШҚАДАРЁ	0,76	100,59	0,76	108,85
ҚҚАССР	0,86	94,35	0,57	90,78
Сирдарё	1,04	92,40	0,99	102,96
Сурхондарё	0,99	91,63	0,45	89,63
Фарғона	0,84	89,09	0,20	40,58
Наманган	0,95	88,36	0,56	63,79
Самарқанд	1,35	77,84	1,41	75,14
Андижон	0,72	69,07	0,28	28,14
Республика бўйича:	0,91	91,45	0,69	79,77
Шу жумладан ингичка толали пахта				
СУРХОНДАРЁ	1,14	104,79	0,85	166,85
ҚАШҚАДАРЁ	1,33	101,00	1,54	146,40
Самарқанд	3,07	93,62	5,84	71,37
Наманган	0,62	92,70	—	—
Бухоро	0,24	14,03	0,25	6,50
Республика бўйича:	1,19	98,85	1,15	154,37

Ўн биринчи чақириқ СССР Олий Советининг ўн биринчи сессияси

СЕССИЯ КУНДАЛИГИ

ИТТИФОҚ СОВЕТИДА

Иттифоқ Советининг иккинчи мажлиси 28 октябрь соат 14 да Катта Кремль саройида очилди. Мажлисда **М. С. Горбачев, В. И. Воротников, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, В. А. Медведев, Н. И. Рижков, Н. Н. Слюньков, В. В. Шчербицкий, А. И. Лукьянов, Г. П. Разумовский, Ю. Ф. Соловьев, Н. В. Тализин, О. Д. Бакланов** ўртоқлар иштирок этдилар.

Палата раиси **Ю. Н. Христораднов** раислик қилди.

Ўзбекистон Компартияси Қорақалпоғистон область комитетининг биринчи секретари депутат **Қ. Саликовга** сўз берилади. (Депутат Қ. Саликов нутқи газетанинг учинчи саҳифасида эълон қилинмоқда).

Танаффусдан кейин Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг қўшма мажлиси бўлди. Мажлисда сессия кун тартибидаги масалаларни муҳокама қилиш давом эттирилди.

Қозоғистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари депутат **Е. Ф. Башмаков** нотиқларнинг келгуси йил Давлат плани ва бюджетини тасдиқлаш тўғрисидаги таклифига қўшилди. Нотиқ Қозоғистон меҳнаткашлари ўз ишларининг натижаларига танқидий баҳо бераётганликларини қайд этиб ўтди. Ишлаб чиқариш ҳамон серҳаражат бўлиб қолмоқда, бу эса, жумладан, бир қанча тармоқлар ишининг маромини таъминламаяпти. Ишлаб чиқариш планлари билан моддий ресурсларнинг номутаносиблиги ҳамон салбий таъсир ўтказмоқда. Депутат қайта қуриш Советларнинг амалдаги тўла ҳокимияти тобора таъминланишини тақозо этишини таъкидлади. Советлар билан корхоналар ўртасидаги янги ўзаро муносабатларни вужудга келтирувчи қонун актлари даркор.

ВЛКСМ 50 йиллиги номли Котласс целлюлоза қоғоз комбинати аппаратчиси, депутат **В. П. Кучина** ўз корхонаси муаммоларига эътиборни қаратди. Ишлаб чиқаришни техникавий қайта жиҳозлаш ана шу муаммолар орасида энг муҳимидир. Шаҳар ва областдаги экология муаммоси ўткирлашди, деди у. Одам соғлиғи учун зарарли бўлган айрим химиявий бирикмаларнинг ҳаводаги миқдори йўл қўйиш мумкин бўлган миқдордан ортиб кетди. Биз ана шу вазифаларни ҳал этишда олимлар ва машинасозлардан конкрет ёрдам кутамиз.

Фундаментал фан илмий-техника тараққиётининг негизи бўлиб келди, ҳозир ҳам, бундан кейин ҳам шундай бўлади, юқори малакали кадрлар тайёрлаш эса давлат учун ҳал қилувчи аҳамиятга эгадир, деб таъкидлади М. В. Ломоносов номидаги Москва Давлат университетининг ректори, академик, депутат **А. А. Логунов.** Ўтмишда, узоқ давр мобайнида биз ана шу муаммоларга зарур эътибор бермадик. 1989 йилни бурилиш йили деб қараш мумкин. Аммо, маблағ ажратиш кўпайишининг ўзи фундаментал фанимизни ҳам, таълимни ҳам ҳали танг аҳволдан чиқара олмайди, чунки биздаги илмий приборсозлик ва ҳисоблаш техникаси саноати ниҳоятда қониқарсиз аҳволдадир. Бу фанимиз равнақига ҳалал бераётган асосий масаладир.

Олтой ўлкасидаги «Бийск химия комбинати» ишлаб чиқариш бирлашмасининг бош директори депутат **А. В. Карпов** ўз корхонасида социал-иқтисодий ривожланиш масалалари қай йўсинда ҳал этилаётгани ҳақида гапириб берди. У эндиликда ҳар бир цехда дурустгина маиший комплекслар, соғломлаштириш марказлари, дам олиш бурчаклари борлигини айтди. Бутун коллектив куч-ғайрати билан маданият ва техника саройи, стадион ва пионер лагери, дам олиш базаси бунёд этилди. Болалар муассасалари муаммоси тўла ҳал этилган. Уй-жой муаммосини ҳал этиш учун ёшлар уй-жой кооперативи ташкил этилди, якка тартибда коттежлар қуришга киришилмоқда. Ёрдамчи хўжаликни ривожлантириш программаси амалга оширилмоқда.

Ҳозир муҳокама қилинаётган ҳужжатларнинг лойиҳаларида социал-маданий соҳани устун даражада ривожлантириш лозимлиги ишончли тарзда акс этган, деди мамнуният билан СССР маданият министри **В. Г. Захаров.** Худди ана шу йўсинда маданий революциянинг ленинча концепциясини тиклаш йўли намоён бўлмоқда. Сўнгги пайтда бир қанча муҳим масалаларни ўлик нуқтадан силжитишга эришилди. Айни вақтда нотиқ мамлакатдаги кўпчилик регионларда маданият муассасаларининг аҳволи ночор эканлигини, маҳаллий раҳбарлар бу борада ғамхўр дўст ҳам, манфаатдор хўжайин ҳам бўлишмаётганини таъкидлаб ўтди. Бу маданиятга нисбатан қолдиқ принципининг асоратидир.

КПСС Доғистон область комитетининг биринчи секретари **М. Ю. Юсупов** Доғистондаги ишлар аҳволини таҳлил қилар экан, 1989 йилда автоном республикада ишлаб чиқаришнинг барча тармоқлари хўжалик ҳисобига ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтишини айтди. Корхоналар ўртасидаги шартномаларга кўра, бевосита алоқалар негизида ишлаб чиқариладиган маҳсулот ҳажми кўпаяди. Бу эса келгуси йил планини мазмунини принципиал жиҳатдан ўзгартиради, чунки эндиликда планнинг негизини тузилган шартномалар миқдори белгилаб беради. Аммо барча министрликлар ҳам ана шу қоиданинг принципиал муҳимлигини тасаввур этишаётгани йўқ. Республикамизда, деди нотиқ, кўпчилик корхоналар шартномаларни бор-йўғи 70—80 процент атрофида туза олдилар.

Транспорт ва алоқа доимий комиссиясининг аъзоси, «Главзападуралстрой»га қарашли «Пермстройтранс» трести 10-автобазасининг ҳайдовчиси, депутат **В. И. Тимочкин** мамлакат темир йўлларида содир бўлган таҳликали аҳвол ҳақида гапирди. Бир қанча йўналишларда поездларни ўтказиб юбориш имконияти қарийб батамом тугаган. Авариялар тез-тез содир бўлиб турибди. Тармоқнинг моддий-техника базасини ривожлантириш оқсамоқда. Йўл хўжалигининг аҳволи айниқса ташвиш туғдирмоқда. Айни вақтда, деб уқтирди нотиқ, СССР Оғир машинасозлик министрлиги, СССР Қора металлургия министрлиги, СССР Рангли металлургия министрлиги темирйўлчилар меҳнатини енгиллаштириш учун машиналар ишлаб чиқаришда жиддий қолоқликка йўл қўймоқдалар. Депутат Пермь областидаги экологик муаммолар хусусида ҳам гапирди.

Калинин областидаги Калинин номли колхоз раиси депутат **Н. А. Полазнов** ўз нутқида Ноқоратупроқ зонанинг қишлоқ меҳнаткашлари кундалик ишлари билан қайта қуришни жадаллаштиришга кўмаклашишга ҳаракат қилаётганликлари ҳақида гапирди. Коллектив пудрати ва хўжалик ҳисобини кенг жорий этаётган, меҳнатга ҳақ тўлашни ташкил этишни такомиллаштираётган колхоз озуқа экинларидан муттасил юқори ҳосил олмоқда, сут ва гўшт етиштиришни кўпайтирмоқда. Хўжаликнинг муваффақиятга эришишига социал соҳани ривожлантириш масалаларини комплекс ҳал этиш кўп жиҳатдан ёрдам бермоқда. Кўпроқ уй-жой қуришимиз керак, аммо қурилиш материаллари билан таъминлаш оқсаётгани учун бу масалани ҳал этиш секинлашмоқда.

КПСС Амур область комитетининг биринчи секретари депутат **Л. В. Шарин** планда белгиланган тадбирларни амалга ошириш Узоқ Шарқ регионида экономиканинг оқилона структурасига ва ривожланган социал соҳага эга бўлган юқори самарали халқ хўжалиги комплекси бунёд этилади, деб умид қилишга имкон беради, деди. Нотиқ область меҳнаткашларининг муваффақиятлари ҳақида гапирар экан, ҳали кўп режалар рўёбга чиқмаётганлигини тан олди. Областдаги қурилиш базаси ниҳоятда заиф бўлганлиги сабабли муҳим объектларни муддатида ишга туширишнинг иложи бўлмаётганлиги чирсиллаб турган масалалардан биридир. Қурилиш ташкилотларига маблағларни марказлаштирилган тартибда, барвақтроқ етказиб бериш, уларни буюртмачилар билан баҳслашишдан холи этиш керак.

Шу билан Иттифоқ Советининг иккинчи мажлиси тугади.

(ТАСС).

ПАЛАТАЛАРНИНГ ҚЎШМА МАЖЛИСИ

СССР Олий Совети Иттифоқ Совети ва Миллатлар Советининг иккинчи қўшма мажлиси 28 октябрь соат 17 да Катта Кремль саройида очилди.

Мажлис аҳли **М. С. Горбачев, В. И. Воротников, Л. Н. Зайков, Е. К. Лигачев, В. А. Медведев, Н. И. Рижков, Н. Н. Слюньков, В. М. Чебриков, В. В. Шчербицкий, А. Н. Яковлев, А. П. Бирюкова, А. В. Власов, А. И. Лукьянов, Ю. Д. Маслюков, Г. П. Разумовский, Ю. Ф. Соловьев, Н. В. Тализин, Д. Т. Язов, О. Д. Бакланов** ўртоқларни қарсаклар билан кутиб олди.

Мажлис Иттифоқ Совети Раиси **Ю. Н. Христораднов** раислигида ўтди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, СССР Госплани раиси депутат **Ю. Д. Маслюков** СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1989 йилги Давлат плани ва 1988 йилги план қандай бажарилаётгани ҳақида якунловчи нутқ сўзлади.

Мамлакатнинг олий органида демократия ва ошкоралик вазиятида экономикани ривожлантиришнинг кўп жиҳатлари танқидий нуқтаи назардан кўриб чиқилди, деди у. Планнинг совет халқи ҳаётий эҳтиёжларига қанчалик мослигига ҳар томонлама баҳо берилди. План XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси қарорларига, конференция белгилаб берган социал-иқтисодий ривожланишнинг устун жиҳатларига қанчалик мослиги қатъий ижтимоий экспертизадан ўтди.

План лойиҳаси кўриб чиқилаётганда План-бюджет комиссиялари халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш ҳажмини тахминан 1,7 миллиард сўмлик кўпайтириш ҳақида таклиф киритдилар. Бу тузатиш қабул қилинди ва давлат буюртмасига тегишли аниқлик киритилди.

Палаталарнинг доимий комиссияларида ва СССР Олий Совети сессиясида сўзга чиққан депутатларнинг нутқларида кўтарилган таклиф ва мулоҳазалар энг муҳим масалаларга тааллуқлидир, деб таъкидлади нотиқ. Бу масалалар орасида, докладда таъкидлаб ўтилганидек, ресурсларни тежаш асосида эришиладиган планнинг мутаносиблиги, меҳнат унумдорлиги ва иш ҳақи ўсишининг нисбати, капитал маблағларнинг самарадорлигини ошириш ва инвестиция соҳасида хўжалик механизмини такомиллаштириш сингари муаммолар бор. Ана шу масалаларни ҳал этиш учун ҳукумат бир қанча чоралар кўришни мўлжалламоқда.

Шундан кейин нотиқ СССР Олий Совети сессияси биринчи марта камомадли Давлат бюджетини кўриб чиқаётганлигини айтди. Мазкур камомад иқтисодий ишимиздаги умумий камчилигимиз бўлган зарар кўриб ишлаш, ресурслардан паст самара кўриб фойдаланиш, унумсиз харажатлар ва нобудгарчиликларни яққол акс эттиради. Ҳаммамизнинг олдимизда яқин икки йил, яъни 1989 ва 1990 йилларда молиявий аҳволни соғломлаштиришга эришиш вазифаси турибди. Шу мақсадда янги хўжалик механизмининг имкониятларидан активроқ фойдаланиш лозим.

Регионларда ўзини-ўзи пул билан таъминлаш принципларига ўтишга тайёргарлик катта аҳамиятга эга бўлади. Ҳозирги вақтда бу йўналишда ҳукумат комиссияси катта тайёргарлик ишларини авж олдириб юборди.

Планни муҳокама қилиш давомида мамлакатни 1989 йилда иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг бошқа масалалари хусусида ҳам таклифлар киритилди. Бу таклифларнинг кўпчилиги СССР министрликлари ва идоралари, иттифоқдош республикалар Министрлар Советлари компетенциясига тааллуқлидир ва улар томонидан ҳисобга олиниши керак.

СССР Олий Совети иккала палата доимий комиссияларининг тузатишларини ҳисобга олиб, палаталарда алоҳида-алоҳида овоз бериш йўли билан СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1989 йилги Давлат плани тўғрисидаги Қонунни якдиллик билан қабул қилди.

СССР Олий Совети 1988 йилда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантириш Давлат плани қандай бажарилаётгани тўғрисида қарор қабул қилди.

СССР молия министри депутат **Б. И. Гостев** СССРнинг 1989 йилги Давлат бюджети тўғрисидаги масала хусусида ва 1987 йилги бюджетнинг ижроси тўғрисида якунловчи нутқ сўзлади.

Комиссияларнинг бюджет тўғрисидаги хулосаларида, депутатларнинг сессиядаги нутқларида, деди у, экономикани ривожлантиришнинг молиявий жиҳатларига кўп эътибор берилди, келгуси йил бюджетининг даромад ва харажатга оид асосий моддалари ҳар қачонгидан ҳам батафсил таҳлил этилди.

План ва бюджетда XIX Бутуниттифоқ партия конференциясининг мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришни, унинг бутун ижтимоий турмушини қайта қуришни чуқурлаштиришга қаратилган йўли ўз аксини топганлиги тўғрисида асосий хулоса чиқарилди. Депутатлар ижтимоий ишлаб чиқаришни янада ривожлантириш ва унинг самарадорлигини ошириш асосида социал соҳага, озиқ-овқат муаммосини ҳал этишга, уй-жой қурилишига, халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришни кенгайтиришга молиявий ресурсларни устун даражада йўналтиришни қўллаб-қувватлашди.

Шу билан бирга депутатлар муҳокама чоғида мураккаб молиявий аҳвол ҳақида, бюджетнинг номутаносиблиги тўғрисида ташвиш билан гапирдилар. Айни вақтда молия соҳасини ва пул муомаласини мустаҳкамлашнинг конкрет йўналишлари таклиф этилганлиги муҳимдир. Депутатлар туб иқтисодий ислоҳот афзалликларидан яна ҳам тўлароқ фойдаланиш, ҳамма ерда хўжалик юритиш даражасини кўтариш ва давлатнинг қўшимча даромад олишини кўпайтириш, моддий ва молиявий ресурслар сарфида қаттиқ тежамкорликни йўлга қўйиш лозимлигини таъкидладилар.

Депутатлар доимий комиссияларнинг тузатишларини ҳисобга олиб, палаталарда алоҳида-алоҳида овоз бериш йўли билан СССРнинг 1989 йилги Давлат бюджетини умуман даромадлар бўйича 459 миллиард 814 миллион 445 минг сўм миқдорида ва харажатлар бўйича 494 миллиард 797 миллион 545 минг сўм миқдорида якдиллик билан тасдиқладилар, шунингдек, 1989 йилги Давлат бюджети тўғрисидаги Қонунни қабул қилдилар.

СССР Олий Совети СССРнинг 1987 йилги Давлат бюджетининг ижроси тўғрисидаги ҳисоботни тасдиқлаш тўғрисида қарор қабул қилди.

Шундан кейин СССР Олий Совети Президиумининг секретари **Т. Н. Ментешашвили** «СССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида» доклад қилди.

Минбарга Эстония ССР Тарту шаҳридаги асбобсозлик заводи токарь-автоматчилар бригадасининг бошлиғи, депутат **П. П. Горюнов** чиқади.

Митинглар ва намойишлар ўтказиш чоғида жамоат тартибини сақлашга оид масалалар хусусидаги Қонун актлари тасдиқлаш учун тақдим этилган, деди у. Эстония ССРдаги халқнинг ана шу актларга қизиқиши катта. Тартибни сақлашнинг ишончли механизми зарурлиги ҳаммага тушунарлидир, деб сўзини давом эттирди нотиқ. Аммо бу вазифалар Қуролли Кучлар томонидан бажарилиши керакми? Агар бу ҳақиқатан ҳам зарур бўлса, Қонунда жамоат тартибини сақлаш учун ҳарбий қисмлар, ҳарбий хизматчилар қачон жалб этилиши аниқ белгиланган бўлиши керак. Депутатнинг фикрича, ушбу ҳолда иттифоқдош республикалар ўз фикрини айтиш ҳуқуқига, жамоат тартибини сақлаш учун қўшинлардан фойдаланиш мақсадга мувофиқлиги хусусида узил-кесил қарор қабул қилиш ҳуқуқига эга бўлиши керак. Нотиқнинг фикрича, ички қўшинларга махсус воситалардан фойдаланиш ҳуқуқи берилган экан, ана шундай воситаларнинг рўйхати тўғрисидаги масала Қонун йўли билан тартибга солиниши ҳам керак.

Фармондаги ҳарбий хизматчиларнинг гражданларнинг уйларига кириш ҳуқуқи тўғрисидаги масалага ҳам аниқлик киритиш талаб этилади, деди сўнгра нотиқ. Нотиқ, ҳар бир республикада йиғилишлар, митинглар, кўча юришлари ва намойишлар ўтказишнинг мавжуд анъаналари ҳам эътиборга олиниши керак, деб уқтирди.

Депутат СССР Олий Совети Президиумига айтилган мулоҳазалар ва тузатишларни инобатга олиб, мазкур ҳужжатларни тўлдириш ва уларни навбатдаги сессияда тасдиқлаш учун тақдим этиш тўғрисида таклиф киритди.

Шундан кейин Москва метро қурилиши проходкачилар бригадаси бошлиғи депутат **А. С. Суханов** сўзга чиқди.

Мени ҳам, кўплаб москваликларни ҳам айрим кишилар демократияни ўзбошимчалик, деб ўйлаётганлиги ташвишлантирмоқда, деди у. Сохта революцион иборалар, масъулиятсизлик билан қилинаётган маҳмадонагарчилик ва шаҳримиз кўчалари ҳамда майдонларидаги сафсатабозлик қилишдан ташқари қайта қуришга бирон бир реал ҳисса қўшмаётган одамлар ҳам қайта қуришга илашиб олаётганликларидан кўз юмиб бўлмайди.

Афсуски, айрим кишилар, айниқса, ёшларнинг бир қисми кўчадаги мажлисбозликни қайта қуришнинг гўё худди бош якуни ва мақсади, деб билмоқда. Биз қайта қуриш шарофати билан одамларнинг активлиги ошганидан хурсандмиз. Лекин баъзан митингбозлик бемаъниликка айланиб кетмоқда.

Дарҳақиқат, митинглар ўтказиш ҳуқуқи гарантияланган бўлиб, ундан фойдаланиш керак, деди сўнгра нотиқ. Ахир биз, социалистик тузум, социалистик демократияни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш мақсадида, одамнинг қадр-қиммати ҳурмат қилиниши, шахс ишончли тарзда ҳимоя қилиниши учун ўз ҳаётимизни қайта қурмоқдамиз. Шу боисдан ҳам мен совет гражданларининг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш механизми, шу ҳуқуқларни менсимаётган одамларга самарали таъсир этишга қодир бўлган қонунлар зарурлигини ниҳоятда муҳим, деб ўйлайман.

Депутат СССР Олий Совети Президиумининг СССРда йиғилишлар, митинглар, кўча юришлари ва намойишлар ташкил этиш ва ўтказиш тартиби тўғрисидаги Фармонини, ушбу Фармонни социалистик ҳуқуқий давлат бунёд этиш йўлидаги яна бир қадам деб қараб, тасдиқлашни таклиф этди.

Халқ депутатлари Киев шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси депутат **В. А. Згурский** бундай деди: қайта қуриш жамият олдига турмушимизнинг барча жабҳаларини демократиялаш теранлашуви туфайли юзага келган янги ҳодисаларни қўйди. Ҳозирги сессияда кўриб чиқилаётган Фармон ана шу ҳодисаларга муносабатларни белгилайди ва уларни системалаштиради. Ушбу Фармон ошкоралик ва демократиялаш сиёсатини амалга оширишнинг ишончли дастури сифатида зарурдир.

Мамлакатнинг бошқа айрим йирик шаҳарларида бўлгани сингари Киевда ҳам Фармонга қадар норасмий бирлашмаларнинг ташаббуси билан бўладиган митинглар ва намойишларни ўтказишга алоқадор, агар таъбир жоиз бўлса, «ишкал» баъзи масалалар пайдо бўлган эди. Ҳокимият органлари ҳаракатининг аниқ-пухта бўлишини белгилаб берадиган ва айни вақтда гражданларнинг Конституциядаги ҳуқуқлари ва эркинликлари тўла рўёбга чиқишига ёрдам берадиган ана шундай юридик ҳужжатга кучли эҳтиёж сезилиб турган эди. Ниҳоят, Фармон эълон қилиниши билан ана шундай гарантияларга эга бўлдик. Аммо шу Фармоннинг ўзигина ҳали етарли эмас, албатта. Ана шу ҳужжат қоидаларини тушунтириш, одамлар билан ҳамиша иш олиб бориш, етилган муаммоларни биргаликда ҳал этиш йўлларини қидириш керак.

Ҳуқуқий масалалар ҳақида, жумладан, мазкур Фармон тўғрисида одамларни кенг кўламда хабардор қилиш лозимлигини таъкидлар экан, депутат оммавий ахборот воситаларига илтимос билан мурожаат қилиб, ошкоралик ва демократиялашнинг олижаноб шиорларини рўкач қилиб, қонунларимиз талабларини амалга ошириш ишида халқ Советларига бўлган ишончга путур етказишга уринаётган кимсаларнинг изинига тушмасдан, холис ахборот беришга даъват этди.

Шундан кейин доклад юзасидан мукозараларда сўзга чиқиш истагини билдирганлар бўлмади.

СССР Олий Совети Президиумининг СССРда йиғилишлар, митинглар, кўча юришлари ва намойишлар ташкил этиш ва ўтказиш тартиби тўғрисидаги Фармонини тасдиқлаш тўғрисидаги таклиф овозга қўйилди.

Миллатлар Советида овоз беришда 685 депутат иштирок этиб, шулардан 672 киши Фармонни ёқлаб овоз берди, 12 киши унга қарши овоз берди, бир киши бетараф қолди.

Иттифоқ Советида 697 депутат овоз берди, шулардан 696 киши Фармонни ёқлаб овоз берди, бир киши қарши овоз берди.

Фармон Иттифоқ Совети ва Миллатлар Совети депутатларининг мутлақ кўпчилик овози билан тасдиқланди.

Шундан кейин СССР Олий Совети Президиумининг жамоат тартибини сақлашда СССР Ички ишлар министрлиги ички қўшинларининг бурчлари ва ҳуқуқлари тўғрисидаги Фармонини тасдиқлаш тўғрисидаги таклиф овозга қўйилди.

Миллатлар Советида 656 депутат Фармонни тасдиқлашни ёқлаб овоз берди, 25 депутат қарши овоз берди, 4 киши бетараф қолди,

Иттифоқ Советидаги овоз бериш натижалари эълон қилинади. 691 депутат Фармонни ёқлаб овоз берди, 6 депутат қарши овоз берди.

Шундай қилиб, Олий Совет иккала палатасининг мутлақ кўпчилик депутатлари овози билан Фармон тасдиқланди.

Сессия СССР Олий Совети Президиумининг «СССРнинг Балиқ хўжалиги иттифоқ-республика министрлигини СССР Балиқ хўжалиги умумиттифоқ министрлигига айлантириш тўғрисида»ги Фармонини тасдиқлаш тўғрисида» ҳамда «СССР Министрлар Совети тўғрисида»-ги СССР Қонунининг 23 ва 24 моддаларига ўзгартишлар киритиш тўғрисида; «СССРнинг баъзи Қонун актларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида СССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш тўғрисида»ги СССР Қонунини қабул қилди.

Иккала палатанинг депутатлари бир вақтнинг ўзида овоз бериб, СССР Олий Совети Президиумининг СССР министрларини лавозимидан озод қилиш ва тайинлаш тўғрисидаги Фармонини тасдиқлаш ҳақида якдиллик билан қарор қабул қилдилар.

Иккала палата депутатлари бир вақтнинг ўзида овоз бериб, СССР Олий суди составидаги ўзгартишлар тўғрисида СССР Олий Совети Президиумининг Фармонларини тасдиқлаш ҳақида якдиллик билан қарор қабул қилдилар.

Шу билан ўн биринчи чақириқ ССР Иттифоқи Олий Совети ўн биринчи сессияси ёпиқ деб эълон қилинади.

(ТАСС).

ОРОЛ ДЕНГИЗИ: СЎЗДАН АМАЛИЙ ИШГА ЎТИШ КЕРАК

СССР ХАЛҚ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИ ОРОЛНИ ҚУТҚАРИШ ИШЛАРИ ҚАНДАЙ БОРАЁТГАНИНИ ЎРГАНМОҚДА

НУКУС, 29 октябрь. (ЎзТАГ). СССР Халқ контроли комитети комиссиясининг кеча Нукусда бўлиб ўтган сайёр мажлисида партия ва ҳукуматнинг Орол бўйидаги экологик ҳамда санитария вазиятини тубдан яхшилашга доир қарорлари бажарилиши устидан доимий назоратни ташкил этиш масалалари кўриб чиқилди.

Бу комиссия КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Совети белгилаган топшириқларнинг бажарилишини назорат қилиш борасидаги ишларни мувофиқлаштириш учун тузилган. Комиссия составида СССР Халқ контроли комитетининг масъул ходимлари, Ўрта Осиё республикалари ва Қозоғистон ССР халқ контроли комитетлари раисларининг ўринбосарлари бор. Мажлисда регионидаги республика, область ва бир қанча район халқ контроли органларининг раҳбарлари ҳам қатнашдилар.

Партия билан ҳукумат белгилаган чора-тадбирлар катта социал-иқтисодий ва сиёсий аҳамиятга эга эканлиги қайд этиб ўтилди. Гап ҳозир яшаб турган ва келгуси авлодларга мансуб миллион-миллион совет кишиларининг соғлиғи тўғрисида боряпти. Гап мамлакат бойликларига нисбатан тежамкорлик, чинакам омилкорлик билан муносабатда бўлиш ҳақида боряпти. Ишлаб чиқарувчи кучларни ўстиришнинг ҳозирги миқёслари ва суръатлари хўжалик юритиш усулларидагина эмас, шу билан бирга раҳбар кадрларнинг ҳам, оддий меҳнатчиларнинг ҳам фикрлашида, психологиясида туб ўзгартишларни тақозо этади.

Бу соҳада муайян ишлар олиб борилмоқда. Аммо назоратсизлик, бюрократизм ва сансалорлик, маҳкамачилик ва маҳаллийчилик асосидаги ёндашувлар сабабли яхши режалар кўпинча қоғозда қолиб кетади. Оролга ёрдам программасининг ҳар бир сатри бажарилиши устидан доимий ва амалий назоратни йўлга қўйиш — барча даражалардаги халқ контроли органларининг вазифасидир. Бунда шу ишни дарҳол — барча объектлар планларга ўз муддатида ва тегишли даражада расмийлаштирилиб киртилиши учун лойиҳалаш ва планлаштиришни назорат қилишдан бошлаш керак.

— Шу ҳафта Орол бўйидаги бир қанча районларда бўлиб, биз бу ўлкадаги экология ва айниқса, санитария-эпидемиология вазиятини яхшилаш билан илгарироқ шуғулланиш керак эканлигига ишонч ҳосил қилдик, — деди комиссияга бошчилик қилаётган СССР Халқ контроли комитети раисининг ўринбосари В. И. Манаев. — Вазият жуда шошилинч чора-тадбирлар кўришни тақозо этмоқда. Бизнинг фикримизча, биринчи навбатда регион аҳолисига нормал турмуш шароитларини яратиб беришни тезлаштириш: янги ичимлик сув манбаларини қидириб топишни жадаллаштириш, соғлиқни сақлаш ва сув таъминоти объектлари, канализация ва тозалаш иншоотлари қурилиши муддатларини қисқартириш керак. Комиссиянинг келгуси йил ўрталаригача мўлжалланган ва биз Нукусда тасдиқлаган иш плани айни мана шуни ҳисобга олиб тузилган. План, қурилиш, таъминот, қишлоқ хўжалик идоралари ҳамда бошқа идоралар раҳбарларининг ҳисоботини ойига камида бир марта тинглаб турамиз. Декабрь ойидаёқ СССР Соғлиқни сақлаш министрлигининг Орол бўйи аҳолиси соғлиғини мустаҳкамлашнинг 1988—1995 йилларга мўлжалланган тармоқ программаси қандай ишлаб чиқилаётгани ҳақидаги ҳамда СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигининг Қорақалпоғистон АССРда сувни чучуклаштирадиган қурилмалари бўлган сув чиқариш қудуқларини барпо этишга доир ишлар тўғрисидаги ҳисоботини тинглаймиз.

Топшириқларни барбод этган тақдирда, масъул (тўғрироғи, масъулиятсиз) шахсларни ишдан олиб ташлашгача қаттиқ чоралар кўзда тутилган.

Комиссия матбуот, телевидение ва радио билан қалин алоқа боғлаб кўрилаётган чора-тадбирлар, юзага келаётган муаммолар тўғрисида жамоатчиликни мунтазам хабардор этиб, министрликлар ҳамда идораларнинг ишидаги ютуқлар ва камчиликларни холис кўрсатиб боради. Ўйлаймизки, ушбу масалалардаги ошкоралик белгиланган режаларни бажаришнинг ишончли кафолоти бўлиб қолади.

БОЙҚЎНҒИР КОСМОДРОМИДА

«Бўрон» орбитал кемаси билан «Энергия» учирувчи ракетасининг стартолди тайёргарлиги якунловчи босқичида учиришни таъминлаш системаларидан бирининг иши ўзгариб қолди. Шу муносабат билан бундан буёнги ишларни тўхтатишга автомат тарзда команда берилди. Ҳозир аниқланган камчиликлар тугатилмоқда.

Стартнинг куни ва вақти қўшимча равишда хабар қилинади.

(ТАСС).

Фан хўжалик ҳисобида: муаммолар ва истиқболлар

Совет Иттифоқидаги машинасозлик, металлургия, ёқилғи-энергетика комплексининг 1200 дан ортиқ илмий ташкилоти ҳозир тўла хўжалик ҳисоби шароитида ишламоқда. Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгашига аъзо бўлган мамлакатлар иқтисодчи олимларининг Ўзбекистон пойтахтида ўз ишини тугаллаган семинар-кенгашида янги шароитда ана шу илмий ташкилотлар фаолиятининг натижалари, социалистик ҳамдўстлик мамлакатларидаги касбдошлар олиб бораётган ишлар муҳокама қилинди. Семинар-кенгашни СССР Фан ва техника давлат комитети ва Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши секретариати ташкил этган эди.

— Тошкент семинари қардош социализм мамлакатлари иқтисодчи олимларининг хўжалик юритишнинг янги шаклларига ўтишга доир ишларининг асосий йўналишларини белгилаб берди, — деди ЎзТАГ мухбири билан суҳбатда ташкилот комитети раисининг ўринбосари, СССР Фан ва техника давлат комитети хўжалик механизми бўлимининг бошлиғи Б. Д. Моторигин. — Семинарда кенг фикрлашиб олинди, мунозараларда барча делегацияларнинг аъзолари иштирок этдилар. Табиийки, семинар якунини чиқаришга ҳали эрта. Лекин бир нарса равшан: илмий ишланмалар ҳамда фан-техника ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этиш билан оператив ва юқори сифатли шуғулланиб келаётган энг самарали илмий ташкилотларга устунлик берилади, чунки пировард натижада уларнинг молиявий аҳволи ана шу ишга боғлиқ бўлади.

Кенгаш қатнашчилари таъкидлаб ўтганларидек, ижобий силжишларга қарамай, кўпгина муаммолар ҳал этилмай қолмоқда. Энг муҳими шундаки, иқтисодий таҳлил усули тўла куч билан ишлаши керак, иқтисодий таҳлилдан мақсад фандаги стратегик йўналишларни дарҳол аниқлаб олиб, истиқболсиз ишлар йўлига пухта ғов солишдан иборат.

Семинарда фан соҳасида давлат буюртмаларининг роли тўғрисида баҳслар бўлди. Иқтисодчи олимлар давлат буюртмаси ҳали илмий-тадқиқот ва конструкторлик-технология ташкилотларини пул билан таъминлашнинг конкурс манбаига айланмаганлигини таъкидладилар. Тажриба шуни кўрсатмоқдаки, давлат буюртмаси асосида бажариладиган ишларнинг рентабеллик даражаси хўжалик шартномаси асосида бажарилаётган ишларга нисбатан анча пастлигича қолмоқда.

Социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг иқтисодчи олимлари якунловчи ҳужжат қабул қилдилар. Бу ҳужжатда ҳамкорликнинг бундан буёнги йўллари белгиланган, энг муҳим вазифалар аниқлаб берилган.

(ЎзТАГ).

УЙ-ЖОЙЛАРИМИЗ ҚАНДАЙ БЎЛИШИ КЕРАК

Ўзбекистон Архитекторлар союзи правлениесининг 29 октябрь куни Тошкентда бўлиб ўтган V пленуми турар жой муҳитини шакллантириш масалаларига бағишланди.

Пленумда қайд этиб ўтилганидек, «Уй-жой-2000» программаси қабул қилинганидан кейин ҳам турар жой муҳитининг сифати ҳамон эътирозларга сабаб бўлмоқда. Айрим ижодий муваффақиятлар кўримсиз микрорайонларда йўқ бўлиб кетмоқда. Ҳажмли блок уйсозлиги суст ривожлантирилмоқда, якка ва кооператив уй-жой лойиҳалари хусусан маҳаллий материаллардан қуриладиган уй-жой лойиҳалари соҳасида олиб борилаётган ишларда камчиликлар оз эмас.

Архитекторлар, олимлар, қурувчиларнинг ҳамкорлигигина билангина бекаму-кўст турар жой муҳитини вужудга келтириш мумкинлигини нотиқлар уқтириб ўтишди. Лойиҳа-қурилиш жараёнини қайта ташкил этиш, шаҳарлар қурилишида маҳаллий Советларнинг ролини ошириш — асосий муаммолар жумласидандир. Республикада шаҳарларнинг ва шаҳар типидаги посёлкаларнинг фақат ярмигина нисбатан янги бош планлар билан таъминланганига ҳам тоқат қилиб бўлмайди. Ҳатто, Тошкентда ҳам пухта тузилган бош план йўқ, бу эса Архитектура-планлаштириш бош бошқармаси ҳамда Тошкент шаҳар ижроия комитети раҳбар ходимларининг ўзбошимчалик билан буйруқ бериш руҳидаги қарорларни қабул қилишлари йўлига ғов солиш имконини бермайди. Демографик вазият ривожланишини эътиборга олиб, уй-жой типларини такомиллаштириш, қурилиш-монтаж ва безак ишлари сифатини яхшилаш энг муҳим муаммолардан бири бўлиб қолмоқда.

Пленумда қабул қилинган қарорда «Уй-жой-2000» программасини сифатли қилиб жадал бажаришга доир тавсиялар берилди.

(ЎзТАГ).

ХХРдан келган меҳмонлар

Хитой Халқ Республикаси ташқи ишлар министрининг ўринбосари Тянь Цзэнпэй бошчилигида Ўзбекистонга келган ХХР ҳукумат делегацияси Тошкентнинг ҳаёти билан танишмоқда.

Меҳмонлар шаҳарнинг диққатга сазовор жойларини кўздан кечирдилар, В. И. Ленин номидаги Тошкент метрополитенини ва СССР халқлари дўстлиги саройини бориб кўрдилар, Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида бўлдилар.

29 октябрь куни делегация аъзолари Ўзбекистон ССР Министрлар Советида қабул этилди.

Хитойлик меҳмонлар Тошкентдан ташқари Самарқандга бориб, тарихий ва меъморий ёдгорликларни кўздан кечирадилар, Бутуниттифоқ қоракўлчилик илмий-тадқиқот институтининг фаолияти билан танишадилар.

(ЎзТАГ).

Ўн биринчи чақириқ СССР Олий Советининг ўн биринчи сессияси

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг ҚОНУНИ

СССРНИНГ 1989 ЙИЛГИ ДАВЛАТ БЮДЖЕТИ ТЎҒРИСИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг Олий Совети **қарор қилади:**

1-модда. СССР Министрлар Совети тақдим этган СССРнинг 1989 йилги Давлат бюджети Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг план-бюджет комиссиялари, саноат комиссиялари, энергетика комиссиялари, транспорт ва алоқа комиссиялари, қурилиш ва бинокорлик материаллари саноати комиссиялари, агросаноат комплекси комиссиялари, фан ва техника комиссиялари, халқ истеъмоли моллари ва аҳолига хизмат кўрсатиш комиссиялари, уй-жой-коммунал ва шаҳар хўжалиги комиссиялари, ташқи ишлар комиссиялари, соғлиқни сақлаш ва социал таъминот комиссиялари, халқ таълими ва маданият комиссиялари, хотин-қизлар меҳнати ва турмуши ҳамда оналик ва болаликни муҳофаза қилиш масалалари комиссиялари, ёшлар масаласи бўйича комиссиялари, табиатни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш комиссиялари киритган тузатишлар ҳисобга олиниб, даромадлар бўйича 459.814.445 минг сўм миқдорида ва харажатлар бўйича 494.797.545 минг сўм миқдорида тасдиқлансин.

СССРнинг 1989 йилги Давлат бюджети харажатлари даромадлардан ошиши (камомади) 34.983.100 минг сўм миқдорида белгилансин.

2-модда. СССРнинг 1989 йилги Давлат бюджетида давлат ва кооператив корхоналардан ҳамда ташкилотлардан тушадиган даромадлар жами 420.454.226 минг сўм миқдорида белгилансин.

3-модда. СССРнинг 1989 йилги Давлат бюджетида халқ хўжалигини пул билан таъминлаш харажатлари жами 278.898.503 минг сўм миқдорида белгилансин.

4-модда. СССРнинг 1989 йилги Давлат бюджетида социал-маданий тадбирларга бўладиган харажатлар жами 163.498.887 минг сўм миқдорида, шу жумладан давлат социал страхованиеси бюджети бўйича 62.260.064 минг сўм миқдорида белгилансин.

5-модда. СССРнинг 1989 йилги Давлат бюджетида армия ва флотнинг шахсий составини сақлаш, материал-техника таъминоти, ҳарбий қурилиш ва СССР Мудофаа министрлигининг бошқа чиқимлари учун бўладиган харажатлар 20.244.000 минг сўм миқдорида белгилансин.

6-модда. СССРнинг 1989 йилги Давлат бюджетида давлат ҳокимияти ва бошқаруви, суд ва прокуратура органларини сақлашга харажатлар 2.890.261 минг сўм миқдорида белгилансин.

7-модда. 1989 йилги Иттифоқ бюджети даромадлар бўйича 230.670.962 минг сўм миқдорида ва харажатлар бўйича 265.654.062 минг сўм миқдорида тасдиқлансин. 1989 йилги Иттифоқ бюджетининг харажатлари даромадлардан ошиши (камомади) 34.983.100 минг сўм миқдорида белгилансин.

8-модда. Иттифоқдош республикаларнинг 1989 йилги Давлат бюджетлари даромадлар ва харажатлар бўйича 229.143.483 минг сўм миқдорида белгилансин, шу жумладан иттифоқдош республикалар бўйича қуйидаги миқдорларда белгилансин:

	(минг сўм).
Россия Совет Федератив Социалистик Республикаси	126.471.394
Украина Совет Социалистик Республикаси	36.885.007
Белоруссия Совет Социалистик Республикаси	11.021.830
Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси	10.029.374
Қозоғистон Совет Социалистик Республикаси	14.253.529
Грузия Совет Социалистик Республикаси	4.067.359.
Озарбайжон Совет Социалистик Республикаси	3.807.936
Литва Совет Социалистик Республикаси	4.581.385
Молдавия Совет Социалистик Республикаси	3.395.802
Латвия Совет Социалистик Республикаси	3.133.405
Қирғизистон Совет Социалистик Республикаси	2.691.764
Тожикистон Совет Социалистик Республикаси	2.374.890
Арманистон Совет Социалистик Республикаси	2.460.199
Туркманистон Совет Социалистик Республикаси	1.934.322
Эстония Совет Социалистик Республикаси	2.035.287

9-модда. 1989 йил учун иттифоқдош республикаларнинг Давлат бюджетларига ажратмаларнинг қуйидаги нормативлари тасдиқлансин:

а) оборот солиғидан:

	(процент ҳисобида)
РСФСР	84,4
Украина ССР	68,2
Белоруссия ССР	71,1
Ўзбекистон ССР	100,0
Қозоғистон ССР	100,0
Грузия ССР	100,0
Озарбайжон ССР	74,6
Литва ССР	94,3
Молдавия ССР	86,5
Латвия ССР	56,8
Қирғизистон ССР	100,0
Тожикистон ССР	100,0
Арманистон ССР	76,7
Туркманистон ССР	100,0
Эстония ССР	79,4

б) аҳолидан олинадиган даромад солиғидан: Ўзбекистон ССР, Қозоғистон ССР, Грузия ССР, Латвия ССР, Қирғизистон ССР, Тожикистон ССР, Туркманистон ССР ва Эстония ССР Давлат бюджетларига — 100 процент.

1989 йилда СССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг 1989 йилги Давлат планида кўзда тутилган тадбирларни пул билан таъминлаш учун иттифоқ бюджетидан Ўзбекистон ССР Давлат бюджетига 1.960.997 минг сўм, Қозоғистон ССР Давлат бюджетига 2. 698.267 минг сўм, Қирғизистон ССР Давлат бюджетига 510.857 минг сўм, Тожикистон ССР Давлат бюджетига 321.381 минг сўм, Туркманистон ССР Давлат бюджетига 403.328 минг сўм дотация ажратилсин.

10-модда. СССР Министрлар Советига Иттифоқ Совети билан Миллатлар Совети план-бюджет ва бошқа доимий комиссияларининг 1989 йилги СССР Давлат бюджетига оид хулосаларида баён этилган таклифлар ва мулоҳазаларни, шунингдек депутатларнинг СССР Олий Совети палаталари мажлисларида айтган таклифлари ҳамда мулоҳазаларини кўриб чиқиб, улар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилиш топширилсин.

Москва, Кремль.
1988 йил 28 октябрь.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. ГОРБАЧЕВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

1987 ЙИЛГИ СССР ДАВЛАТ БЮДЖЕТИНИНГ ИЖРОСИ ТЎҒРИСИДАГИ ҲИСОБОТИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Совет Социалистик Республикалари Иттифоқи Олий Совети **қарор қилади:**

1987 йилги СССР Давлат бюджети СССР Давлат банки жалб этган кредит ресурсларни ҳам ҳисобга олганда даромадлар бўйича 435. 504. 336 минг сўм ва харажатлар бўйича 430. 930. 210 минг сўм миқдорида ижро этилганлиги тўғрисидаги ҳисобот тасдиқлансин.

Москва, Кремль. 1988 йил 28 октябрь.

СССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. ГОРБАЧЕВ.
СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Депутат В. П. АНИШЧЕВ нутқи

(ЎЗБЕКИСТОН ССР, ДЕНОВ САЙЛОВ ОКРУГИ)

Ўртоқлар! Бугунги кунда социал-иқтисодий ривожланишни планлаштиришга хомхаёлларга берилмай, мўъжизага умид боғламай, аммо хавотирланмай ва ҳовлиқмай теран ёндашувнинг ўзи Ўзбекистон учун принципиал аҳамиятга эгадир.

Маълумки, республикада йўл қўйилган хатолар тўғрисида кўп гапирилди ва ёзилди. Бу борада аёвсиз шов-шувларга сабаб бўлувчи ва ҳатто ёмонотлиққа чиқарувчи гаплар ҳам четлаб ўтилмаяпти. Ўзбек тилида эшиттиришлар олиб борувчи ғарб радиостанциялари бу воқеаларни айниқса бўрттириб кўрсатмоқдалар. «Ўзбеклар иши» деб аталмиш миш-мишлар теварагида кўп гаплар бўлмоқда, гўё болалар оғир меҳнат қиляпти, ишсизлар кўп, қорақалпоқ аҳолиси бошқа жойга кўчириляпти деб шов-шувлар тарқатилмоқда.

Баъзи қизиққон муаллифлар уйдирмаларининг натижаси бўлган Ўзбекистон тўғрисидаги фикрларни бундай бузиб кўрсатишлар йўл қўйилган хатолар учун одамларнинг шусиз ҳам чекаётган аламини кучайтирмоқда, албатта.

Аммо бу нарса регионда авж олдириб юборилган қайта қуриш йўлидаги куч-ғайратларни, қизғин умумхалқ курашини пасайтира олмайди. Анчагина муаммолар тўпланиб қолди. Оролни сақлаб қолиш, демографик вазифалар ва умуман аҳолининг турмуш даражасини ошириш зарурати билан боғлиқ бўлган ҳамма нарсалар ана шу муаммолар жумласига киради.

Биз, республика раҳбарлари тезроқ ҳаракат қилиб, ишларни тузатиш зарурлигини тушунамиз. Айни планларни ишлаб чиқишга ёндашувларимиз орқали республикамиз қийинчилик билан, аммо изчил КПСС Марказий Комитети, Совет ҳукуматининг ёрдами ва мададига таянган ҳолда турғунликдан чиқаётганини ва шубҳа қилмайманки, бундай ҳолатдан чиқиши исботланишини истардик.

Биз келгуси йил планини ишлаб чиқиш билан ўтган йилдаёқ ҳар томонлама ва атрофлича шуғуллана бошлаган эдик, бу йил уни бир неча бор қайта кўриб чиқдик. Аччиқ тажрибадан сабоқ олиб, ҳозирнинг ўзидаёқ 1990 йил плани устида пухта иш олиб боряпмиз.

КПСС Марказий Комитети Бош секретари Михаил Сергеевич Горбачев Ўзбекистонда бўлган чоғида унинг ишчилар, колхозчилар, зиёлилар билан олиб борган суҳбатлари вақтида, шунингдек шу йил апрель ойида республика партия ва хўжалик активларининг йиғилишида жиддий программалар муҳокама қилинди. Ўзбек халқининг меҳнатсеварлиги ва камтарлиги, қайта қуриш муваффақияти йўлида меҳнат қилиш кайфияти одамларни ўтмишнинг оғир меросидан тезроқ халос бўлишга янада кўпроқ илҳомлантирмоқда.

Республика партия ташкилоти соғломлашиш ва ўзини ўзи поклаш учун фаол курашни давом эттириб, умумиттифоқ вазифаларини амалга оширишга Ўзбекистон қўшадиган ҳиссани кўпайтириш борасидаги курашга меҳнаткашларни сафарбар этиш учун катта имкониятга эгадир. Биз Ўзбекистон ССРни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг келгуси йилга мўлжалланган плани лойиҳаларини ишлаб чиқишга ёндашувда айни ана шунга амал қилдик.

Биринчидан, бизнинг назаримизда, планнинг социал йўналишини кучайтиришга, аҳолини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш, халқ турмушининг уй-жой ва маданий-маиший шароитини яхшилаш ишида реал қўшимчаларни кўзда тутишга муваффақ бўлдик. Иккинчидан, янги хўжалик механизмидан самарали фойдаланиш, ишлаб чиқариш барча тармоқларининг тўла хўжалик ҳисобига, ўзини ўзи маблағ билан таъминлашга, ижара пудратини жорий этишга ўтиши планга асос қилиб олинди. Учинчидан, келгуси йил плани шу беш йилликдаги ишларни сезиларли даражада тўғри йўлга солиб юбориши ва келгусида олға томон силжишимизга замин яратиши керак. План илк бор бевосита меҳнат коллективларида ишлаб чиқилди. У ерда ишлаб чиқаришнинг техникавий ва иқтисодий ҳолати таҳлил этилди, истеъмолчиларнинг талаблари ўрганилди, ана шу талабларни янада тўлароқ қондириш мақсадида резервлар ва имкониятларни қидириб топиш учун пухта иш олиб борилди.

Техника тараққиётини белгилаб берадиган тармоқларни, айниқса ўсиш суръатлари умуман саноатдаги даражага қараганда икки баравар ортиқ бўлган машинасозлик комплексини жадал ривожлантириш кўзда тутилган. Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни жадал кўпайтириш йўлидан дадил борилмоқда. Халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш 10 процент кўпайтирилади, бу эса контрол рақамлардан деярли ярим миллиард сўмлик кўпдир.

Қишлоқ хўжалигида пахтачиликка алоҳида эътибор берилади. Пахта толаси ишлаб чиқариш ҳажми 1 миллион 710 минг тоннани ташкил этади, бу шу йилги пландагидан 30 минг тонна кўпдир. Озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни салкам 9 процент кўпайтириш кўзда тутилган. Бу — беш йиллик топшириғида кўзда тутилганига нисбатан икки баравардан зиёддир. Умумиттифоқ фондига салкам 1,3 миллион тонна мева, сабзавот, узум ва полиз маҳсулотлари етказиб берилади.

Беш йиллик планда белгиланганига қараганда кўпроқ уй-жой, мактабгача тарбия болалар муассасалари, мактаблар, соғлиқни сақлаш объектларини фойдаланишга топшириш мўлжалланади.

Ишлаб чиқаришни интенсивлаш ва унинг самарадорлигини ошириш, маҳсулотни қайта ишлайдиган тармоқларни жадал ривожлантириш, тайёр буюмлар улушини кўпайтириш натижасида ишлаб чиқарилган ва фойдаланилаётган миллий даромад нисбати яхши томонга анча ўзгаради.

Аммо шуни айтиш кераккки, Иттифоқ органларида план лойиҳасини келишиб олиш босқичи ҳали ҳам илгариги, эскирган ёндашувлардан холи эмас. Биз учун белгилаб берилаётган ишлаб чиқариш ҳажмлари, жумладан давлат буюртмасига кўра белгиланаётган ишлаб чиқариш ҳажмлари ҳозир ҳам капитал маблағлар, пудрат ишлари ва моддий -техника ресурслари лимитлари билан зарур даражада мутаносиб эмас.

Масалан, келгуси йили якка тартибда уй-жой қуриш уй-жой қурилиши умумий ҳажмининг 56 процентигача кўпаяди, шу мақсадга ажратилаётган корхона маблағлари икки барвардан кўпроқ ортади. Аммо белгилаб қўйилаётган ана шу ўсиш ҳам уй-жой қурилиши учун ажратилаётган давлат капитал маблағлари лимитларининг камайиши ўрнини қопламайди. СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги йўли билангина планлаштирилаётган даврга ажратилаётган марказлаштирилган капитал маблағлар қарийб икки баравар камайтирилмоқда. Агар планлаштиришга янгича ёндашувларни назарда тутадиган бўлсак, буларга рози бўлиш қийин, албатта. Республикаларни ўз харажатларини ўзи қоплаш ва ўзини ўзи пул билан таъминлашга ўтказишнинг реал шароитлари хусусида ҳозир жиддий ўйлаб кўриш лозим бўлади. Чунки Ўзбекистонда ҳатто пахтачиликдек етакчи тармоқ ҳам аслида республика бюджетини вужудга келтириш шартлари билан боғланмаган. Бюджетнинг даромад қисмини таъминлашда машинасозлик, ёнилғи-энергетика, металлургия ва химия саноати комплекслари мутлақо иштирок этаётгани йўқ.

Бу республика органларининг иштироки билан ва маҳаллий ресурслардан фойдаланиб ишлаб топилаётган валюта тушумларига ҳам тааллуқлидир. Яқинда Тошкентда халқ истеъмоли товарлари ишлаб чиқаришга ихтисослашган «Совпластитал» Совет-Италия қўшма корхонаси бунёд этилди. Бу йил мазкур корхона счётига 800 минг, 1990 йилда эса 5 миллион доллар ўтказилади. Республикадаги бир қанча корхоналарнинг Хитой, ГДР, ЧССР, Венгрия, Болгария, Япония ва бошқа мамлакатлар билан бевосита алоқа ўрнатишлари тўғрисидаги масала ишлаб чиқилмоқда. Хўжалик ҳисобидаги «Узбекинторг» савдо бирлашмаси ишлаб турибди. Иттифоқ хўжалик органлари республика билан оқилона норматив ўзаро муносабатлар ўрнатсалар, буларнинг ҳаммаси бошқарувнинг иқтисодий форма ва методларига ўтиш учун муҳим негиз бўлиши, иттифоқдош республикалар доирасида тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи пул билан таъминлашни жорий этиш учун шарт-шароит яратиши лозим. Айрим маҳаллий кайфиятларга социалистик коллективизм принципларини қарама-қарши қилиб қўйиш имконини бериши керак.

Ана шу барча муаммоларнинг тақдири эндиликда янгича ишлаш шароитида депутатлар томонидан муваффақиятлироқ ҳал этилади, деб ўйлайман. Комиссияларнинг роли ва халқ депутатларининг талабчанлиги ҳозирнинг ўзидаёқ, айниқса мазкур сессияга тайёргарлик кўриш вақтида кучайди. Депутатлар планнинг бир қанча кўрсаткичларига рози бўлмадилар. Аммо уй-жой-коммунал хўжалик ва шаҳар хўжалиги комиссиясидаги ўз иш тажрибамга суяниб шуни айтишим кераккки, назорат қилиш учун депутатларнинг фурсати етишмаяпти. СССР Қурилиш, йўл ва коммунал машинасозлиги министрлиги раҳбарлари, масалан, худди ана шундан фойдаланиб қолишмоқда. Комиссияда депутатлар уларга тақчил йиғиштирувчи техникани ишлаб чиқаришни кўпайтиришни топширсалар, улар эса 1989 йилда шундай техника тайёрлашни 45 процент қисқартиришни планлаштирмоқдалар. СССР Конституциясига киритилиши таклиф этилаётган ўзгартишларда СССР Олий Советининг 3—4 ой мобайнида доимий ишлаши назарда тутилаётган экан, эндиликда бундай бўлмаса керак, деб ўйлайман.

Пировардида, республикадаги ишлар хусусида яна гапириб, шуни айтмоқчиманки, Ўзбекистон меҳнаткашлари бу йилги планларни якунлаш устида зўр бериб ишламоқдалар. Пахтадан дуруст ҳосил етиштирилди, йиғим-терим ниҳоясига етмоқда. Журналистларнинг репортажларида, баъзан, республиканинг омади келди, об-ҳаво ёрдам берди, деган фикр айтилмоқда. Ҳар қалай, бу ўринда деҳқоннинг меҳнати асосий роль ўйнаганини таъкидлаб ўтмоқчиман.

Биз ҳаммамиз Ўзбекистондаги вазият янада зўр бериб аниқ мақсадни кўзлаб ишлашимизни талаб қилаётганлигини партиявий нуқтаи-назардан англаб турибмиз, албатта. Биз худди ана шундай ишлаш ниятидамиз.

Депутат К. С. САЛИКОВ нутқи

(ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН АССР, НУКУС САЙЛОВ ОКРУГИ)

Депутат ўртоқлар! Мамлакатимизнинг 1989 йилги плани ва бюджети лойиҳалари СССР Олий Совети палаталарининг мажлисларида анча ўткир муҳокама қилинди. XIX Бутуниттифоқ партия конференциясида ҳукм сурган рўй-ростлик муҳити депутатлар доирасига ҳам ўтаётганлиги қувончлидир. Чунончи, Иттифоқ Совети Халқ таълими ва маданият комиссиясининг аъзолари жойларда мактабгача тарбия болалар муассасаларини, ҳунар-техника билим юртларини, клублар ва маданият уйларини фойдаланишга топшириш учун талабчанлик даражаси жуда пастлигига эътиборни қаратдилар. Ҳолбуки, беш йилликнинг икки йили давомида халқ таълими объектлари қурилишидагина бир миллиард сўмдан кўпроқ маблағ ўзлаштирилмай қолди. Бунинг сабаблари ана шундай объектлар қурилишига материал ресурслар ажратишнинг қолдиқ принципи эканлиги айтиб ўтилди. СССР Министрлар Советидан бу аҳволни текшириш ва зарур чоралар кўриш илтимос қилинди.

Келажак планларини муҳокама қилар эканмиз, жамиятимизда юз бераётган жараёнларнинг баъзи баҳолаш жиҳатларини таъкидлаб ўтсак ёмон бўлмасди. Менимча, планлаштирувчи органлар шу вақтга қадар мамлакатнинг айрим регионларида, айниқса, порахўрлик, ошна-оғайнигарчилик, қўшиб ёзиш, чайқовчилик ҳамда турғунлик йилларидаги бошқа салбий ҳодисалар авж олган регионлардаги иқтисодий вазиятга баҳо беришнинг объектив мезонларини ишлаб чиққанлари йўқ.

Масалан, сўнгги йилларда Ўзбекистонда амалга оширилган ишларни ўтмиш билан қиёслар эканлар, кўпинча ўша йилларда гўёки «эришилган» даража қўшиб ёзиш ҳажмларига асосланганлигини унутиб юбормоқдалар. Янги маълумотларни улар билан қиёслаганда, гўё силжиш деярли бўлмагандек кўринади. Аммо сўнгги йиллардаги кўрсаткичларни ўтган беш йилликдаги ҳақиқий маълумотлар ёки қайта қуришда бурилиш бошланган 1985 йил билан қиёслайдиган бўлсак, реал манзара намоён бўлади. Ўн иккинчи беш йиллик планининг ўзи маълум даражада ўша нореал кўрсаткичларга асосланган эди. Келгусидаги тараққиёт концепцияларини тузаётганда, ана шу ҳолатни унутмаслик керак. Бизга тафаккурда ҳам, ҳаракатда ҳам реализм зарур.

Масалан, Қорақалпоғистон Автоном Республикасида ўн биринчи беш йилликнинг охирида истисносиз барча хўжаликларда соғин сигирларнинг ҳар биридан олинган сут йилига минг килограмм қўшиб ёзилган. Ана шу аслида йўқ сут гўё сотилган магазинлар ҳам мавжуд бўлган. Пахта воқеасини биласизлар. Дон учун етиштирилган маккажўхори ҳосилдорлигига қўшиб ёзишлар ҳақиқий кўрсаткичлардан деярли икки баравар ортиб кетган эди. Пахта ва шоли экилган майдонларнинг деярли тўртдан бир қисми яширилган эди.

Қайта қуриш йилларида тартиб ва адолат ўрнатиш учун кескин кураш билан бир қаторда социал ва иқтисодий ривожланишни жадаллаштириш учун ҳам кураш олиб борилди. Суғориладиган ерлар берадиган самарани, далалар унумдорлиги ва фермалар маҳсулдорлигини бирмунча оширишга муваффақ бўлинди. Олибсотарлар ўрнини кооперация эгаллади, натижада бозордаги нархлар бирмунча пасайди. Шубҳасиз, булар жуда кам, резервлар ва имкониятлардан тўла фойдаланилгани йўқ, лекин олға томон қандай ҳаракат қилишнинг равшан истиқболи очилди. Қайта қуриш биринчи босқичининг энг асосий якуни шундан иборатки, одамлар давлатни алдамай, қўшиб ёзмай планларни реал бажариш мумкинлигига, қайта қуришга ишондилар.

Планларнинг муҳокама қилинаётган лойиҳалари қайта қуриш руҳида тузилган, лекин улар ҳамон ўша эски усуллар билан ишлаб чиқилган. Меҳнат коллективлари қайта қуришга чинакам ишонган бўлсалар, планлаштирувчи органлар бунга ўзаро ишонч билан жавоб қайтариб, планларни тузиш механизмига зарур янгиликни киритишга ҳаракат қилишлари лозим эди. Буни жойлардаги партия органлари бажонидил қўллаб-қувватлаган бўлардилар.

Краснодарликлар тажрибаси асосида биз шоликорликда алмашлаб экишга ўтмоқдамиз. Алмашлаб экишда шоли экилган майдонлар 85 процентга етар эди, биз эса уни 62 процентга келтирмоқдамиз. Планларни ҳеч ким қайта кўриб чиқмаган, табиийки, улар бу йилга қадар бажарилмай келинган эди. Ҳозир эса планга қўшимча шоли топширилмоқда. Шоликорлар алмашлаб экишга ишона бошладилар.

Хўш, пахтачиликда алмашлаб экишни қандай амалга ошириш керак? Бу катта масала. Уни ҳал қилиш керак. Агар ҳал қила олсак, ем-хашак ҳам кўпроқ бўлади, сут ва гўшт ҳам кўпроқ етиштирилади. Шу сабабли, юқоридан буйруқ беришдан тезроқ қуйи бўғинлар билан амалий маслаҳатлашишга ўтиш лозим. Ана ўшанда давлат буюртмасини расмиятчиликсиз, дадил жорий эта оламиз.

Яна бир ташвишли масала — Орол денгизининг қуриб, Орол бўйи саҳрога айланаётганлигидир. Маълумки, яқинда Орол муаммолари хусусида КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қарори чиқди. Автоном Республика меҳнаткашлари биздан, СССР Олий Советининг депутатларидан қилинаётган ғамхўрлик ва бебаҳо ёрдам учун КПСС Марказий Комитети билан мамлакатимиз ҳукуматига чуқур миннатдорчилик билдиришни тайинлаб юбордилар. Бу улкан экологик кризис теварагидаги шармандали сукут сақлаш пардаси бутунлай олиб ташланди. Энди аҳволни ўнглаб олиш учун асосли чора-тадбирлар белгиланди.

Муаммонинг моҳияти шундаки, турғунлик даврининг раҳбарлари ўз уйларида тартиб ўрнатиш ўрнига хом хаёллик билан Сибирь дарёларини буриб юборишни орзу қилдилар, ўзлари эса ҳатто ташлама сувларни ҳам Оролга оқизишни хоҳламадилар. Бунинг оқибатида жуда кўп шўр кўллар пайдо бўлди. Ер ботқоқланиб, шўрланиб кетаверди, ичимлик сув агрохимикатлар билан булғатилаверди, аҳолининг касалланиши кўпаяверди.

Қабул қилинган ҳужжатнинг негизини тайёрлаган, Ю. А. Израэль бошчилик қилган ҳукумат комиссиясига СССР Олий Советининг табиатни муҳофаза қилиш ва табиий ресурслардан оқилона фойдаланиш доимий комиссияси, КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва СССР Госпланининг тегишли бўлимлари, шунингдек, фақат Орол атрофи эмас, балки бутун мамлакатнинг жамоатчилик вакиллари катта ёрдам бердилар. Орол муаммоси теварагида жуда кўп қизғин баҳслар бўлди. Лекин ҳозир баҳслар вақти ўтди, амалий ишлар даври бошланди. Шу билан бирга айрим ўртоқлар маҳаллийчилик ва нафсоният мулоҳазаларига асосланиб, кераксиз баҳсларни яна авж олдиришга уринмоқдалар. Демократик централизмнинг ҳамма учун мажбурий бўлган муҳим қисмини эслатиб ўтмоқчиман: қарор қабул қилингандан кейин ҳамма баравар ҳаракат қилиши керак.

Ҳужжатни ўқиб улгурмай, «Аралводстрой» ихтисослаштирилган қурилиш бирлашмасини пул билан таъминлаш тўғрисида баҳслашишга уриниш бошланди. Қарорда бу бирлашмага капитал маблағ алоҳида банд билан ажратилиши ёзиб қўйилган бўлса ҳам, бу хусусда баҳс бошламоқчи бўлишди. Уч йил давомида министрликлар ва идораларга кириб, Орол бўйи ишида ўз улушлари билан иштирок этишни илтимос қилдик. Энди эса «сарсон-саргардонликдан» бошланган амалий ишларни жадаллаштиришга ўтамиз, деб умид қилмоқдамиз.

СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигининг «Союзгипроводхоз» институти 1986 йилдаёқ «Орол денгизи сув режимини тартибга солиш ҳамда Амударё ва Сирдарё дельталари даштга айланишининг олдини олиш тадбирлари комплекси тўғрисида» техникавий-иқтисодий докладни тайёрлаган эди. Бироқ тушуниб бўлмайдиган сабабларга кўра, уни техникавий жиҳатдан асослаш ҳаддан ташқари чўзилиб кетди, бу эса бевосита ишларни бошлаб юборишни деярли икки йилга кечиктирди. Ҳозир иқтисодий жиҳатдан асослаш ишлари яна бошланмоқда, лекин айни шу масалани Иттифоқ органлари қаттиқ контрол қилишлари лозим бўлади. Бунинг устига мазкур сессияда асосий докладчилар Орол муаммолари ва қарорни бажариш чора-тадбирлари тўғрисида нима учундир ҳеч нарса демадилар, бу эса бизни ташвишга солмоқда. Аҳвол ғоят ташвишли бўлиб турибди. Регионда иқлим одамларнинг кўз ўнгида ўзгариб, ёмонлашиб бормоқда. Орол қирғоғи 60—80 километр чекиниб, ўрнида қум ва туз қолди. Чанг бўронлари тез-тез юз бермоқда. Биз «Орол—88» экспедициясининг таклифларини қўллаб-қувватлаймиз. Бу экспедиция қарорнинг энг муҳим бандларини жадал бажариш мумкинлигини исботламоқда. Масалан, магистрал коллектор каналлар қазишни Бутуниттифоқ экология қурилиши деб эълон қилиб, уни жуда қисқа муддатда бажариш керак.

Шу билан бирга, ўртоқлар, биз тайёрга айёрлик ва хотиржамлик кайфиятига берилганимиз йўқ. Ичимлик сув билан таъминлаш объектларини белгиланган муддатдан олдин ишга туширамиз. Сувдан фойдаланишни камайтириш ишида ички резевлар ва имкониятларни қидириб топмоқдамиз. Шу йилнинг ўзидаёқ Қорақалпоғистон территориясида оқава сувларнинг Орол денгизи акваториясига етиб келишини таъминладик. Беш йилликнинг охиригача алмашлаб экишга ўтиш асосида шолипояларни деярли икки баравар қисқартириб, ҳосилдорликни ошириш йўли билан шоли етиштиришнинг ҳозирги даражасини сақлаб қолиш вазифасини қўймоқдамиз. Биз қўлимиздан келган ҳамма ишни қиляпмиз. Ер қазийдиган қудратли техника талаб қилинади, албатта. Бундай техникани беришни СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлигидан илтимос қиламиз.

Ўртоқлар! Агросаноат комплексидаги иқтисодий муносабатлар тўғрисида гапирганда мен Б. В. Качуранинг қўшимча докладида айтилган фикрларни бутунлай ва тўла-тўкис қўллаб-қувватлайман. Ижара пудрати ва кооператив ҳаракати авж олиб бормоқда. Одамларнинг истаги катта, район агросаноат бирлашмалари ўрнига агрокомбинатлар ва бирлашмалар тузишда ҳам ижобий тажриба тўпланмоқда. Вужудга келаётган масалаларни дадиллик билан ҳал қилиш лозим. Бизда пахта тозалаш ва шоли оқлаш заводлари хусусида шов-шув кўтарилмоқда. Биз уларни агрокомбинатлар ва бирлашмаларга топшириш тарафдоримиз. Лекин юқори хўжалик органлари бунга эътироз билдирмоқдалар.

Ижарачилар коллектор-зовур шохобчаларини тартибга солиш, моддий-техника билан ўз вақтида таъминламаслик фактларини тугатиш зарур, деб ҳаётий муҳим масалаларни кўндаланг қўймоқдалар. Машинада терилган пахта кўпайганлиги муносабати билан унинг биринчи сорти аралашиб кетмоқда, олдин биринчи сорт пахта қўлда териб олинар эди, энди эса ҳаммаси бирвара-кайига териб олинмоқда. Бунинг натижасида ижарачилар ва кооперативлар кўпгина пулдан маҳрум бўлиб қолмоқдалар. Биз сув хўжалиги масалаларини СССР Мелиорация ва сув хўжалиги министрлиги билан биргаликда ҳал қиляпмиз, тилга олиб ўтилган бошқа муаммолар эса СССР Давлат агросаноат комитетига тааллуқлидир.

Ижара пудрати ва кооперативлар орқали колхозлар ва совхозларнинг потенциаллари рўёбга чиқибгина қолмай, шу билан бирга айниқса, чорвачиликда хусусий секторнинг имкониятлари ҳам кўпаймоқда. Қорақалпоғистонда ҳар юз хонадонга 183 бош қорамол, 200 бошдан кўпроқ қўй ва эчки тўғри келади. Биз, район учун умуман давлат буюртмаси бериш принципини қўллаб-қувватлаймиз. Фақат бу буюртмани районнинг ўзи кейинчалик секторларга тақсимлаши керак. Ана шундагина районларнинг раҳбарлари ҳар иккала секторга ҳам баб-баравар эътибор берадиган бўладилар.

Мисол учун олганда, матлубот кооперацияси шахсий сектордан харид қилиб олиб сотадиган гўшт тайёрлаш планига киритилиши нима учун тақиқлаб қўйилганлиги ҳайратга солади. Бу масала ҳар хил тушунилмоқда, уни аниқ белгилаб қўйиш лозим. Чунки бу биз етиштираётган ва истеъмол қилаётган реал маҳсулотдир... Хуллас, биз давлат сектори билан бир қаторда шахсий секторни ривожлантиришга кўмаклашувчи ҳар қандай чора-тадбирларни қўллаб-қувватлайверамиз. Буни қонун йўли билан мустаҳкамлаб қўйиш лозим эди.

Ўртоқлар! Келгуси йил программаси жуда тиғиз. 1989 йил кўпгина иқтисодий кўрсаткичлар жиҳатидан бурилиш йили бўлиши сезилиб турибди. Биз, депутатлар, бунга мумкин қадар кўпроқ кўмаклашаверамиз. 1989 йил плани ва бюджети лойиҳаларини маъқуллашни таклиф қиламан.

ҚАШҚАДАРЁ: ҲАЛОЛ МЕҲНАТ ХИРМОНИ

ОБЛАСТЬ ЗАРШУНОСЛАРИ ВАТАНГА 521 МИНГ ТОННАДАН ЗИЁД ОҚ ОЛТИН АРМУҒОН ЭТДИЛАР

Яккабоғ районидаги «Шарқ юлдузи» колхози пахтакорлари областда илғорлар қаторида планни бажардилар. 920 гектар майдондан она-Ватанга қарийб 3 минг тонна хом ашё етказиб берилди. Унинг 1.300 тоннасини қимматбаҳо ингичка толали пахта ташкил этди.

Оқ олтин хирмонини юксалтиришда механизаторларнинг ҳиссаси катта бўлди. Мавжуд 12 та зангори кеманинг ҳар бири билан салкам 100 тоннадан дурдона саранжомланди.

СУРАТЛАРДА: 1. Машина терими пайти. 2. Бош агроном Тилов Хўжақулов (ўртада), моҳир механик-ҳайдовчилар Содиқ Раззоқов (чапда) ва Парда Равшанов.

Н. МУҲАММАДЖОНОВ фотолари.

КЕЧА ВА БУГУН

Яқин-яқингача ҳукм сурган қўшиб ёзиш, кўзбўямачилик, бошқа қинғир ишлар областда пахтачиликни издан чиқариб юборганди. Турғунлик йилларининг охири тармоқда ўпирилишга олиб келдики, унинг оқибатларини бартараф этиш, деҳқон учун қийин кечди. Салбий иллатлар, камчилик ва хатолар фош бўлгач аҳвол ночорлиги бирдан аёнлашди.

Сўнгги уч йил. Бу даврда пахтакор меҳнатининг натижаси барчага аён: план 1985 йилда 73, кейинги йили 59,5, бултур 73,5 процентда қолди. Ўтган йили областлар ўртасида ҳосилдорлик бўйича энг паст кўрсаткич қайд этилди. Ана шу уч мавсум унинг ҳаётида армон ва орзу-умидлар даври бўлди. Армони шуки, пахта дея не-не қилган меҳнатлари, куч-ғайратлари самарасиз кетди. Ҳар гал кўзини ерга тикиб, тили қисиқ, юзи шувут қолди. Орзу-умидлари шуки, 1985 йилнинг баҳоридан эсган қайта қуриш шамоли хушбўй насимлар олиб келишига ва кўнглидан турғунликнинг ғам-андуҳларини сиқиб чиқаришига ишониб, интиқ яшади. Ҳар кўкламда чигит билан бирга янгиланиш уруғларини сепди.

Бу йил баҳорда шароит қулай келгани барча деҳқонларни қувонтирганди. Улар ёзги юмушларни ҳам севина-севина бажаришди. Эртаги, мўл ҳосил етиштирилганиданоқ куз яхши келса юз ёруғ бўлишини кўнгиллар сезганди. Йиғим-теримни барвақт бошлаган пахтакорлар юксак уюшқоқлик кўрсатиб, суръатга суръат қўшдилар. Мана самараси: ҳосил ёғин-сочинли кунларга қолдирилмай, нест-нобудгарчиликсиз йиғиштириб олинди. Область йиллик планни бажарган кунгача бултургидан 190 минг тонна кўп оқ олтинни саранжомландики, бунда катта меҳнат, беқиёс жасорат мужассам.

Шоир айтганидек:

Бизнинг уйган хирмонга
Чамбар қилсанг чечакдан,
Юлдузлар шабнам мисол
Бўларди унга инжу.
Боласи уйда қолган
Муштипар келинчакдан,
Хизирсифат чолгача—
Барчанинг меҳнати бу!

Чиндан ҳам областнинг улкан хирмонига эркагу аёл, кекса-ю ёш — ҳамма муносиб ҳисса қўшди. Унда Яккабоғ районидаги «Коммунизм» колхозининг 12-бригадасига қарашли Қурбон бобо Ражабов бошлиқ звенонинг ҳам улуши бор. Зеро, бу звено нуроний отахонлардан иборат. Ўттиз гектар майдонда ғўза ўстирган пенсионерлар гектаридан 32,5 центнердан ҳосил олиб, илғорлар қаторида планни бажаришганди. Бугунгача ҳосилдорлик 40 центнердан ошди. Даладаги пахтани йиғиб-териб олишда Шайман бобо Поёнов, Олқор бобо Мейлиқулов, Хайрулло бобо Раҳимов ва бошқа отахонлар кўз нурини, белдаги қувватини сарфладилар.

Областда бундай олийҳиммат кишилар жуда кўп. Қўлга киритилган ғалаба уларнинг, минг-минглаб қашқадарёлик пахтакорларнинг ушалган орзусидир.

ИЗОҲ: Область деҳқонлари она-Ватанга 521 минг тоннадан зиёд пахта ҳадя этиб, йиллик планни муваффақиятли бажардилар. Унинг 140 минг тоннадан ошиқроғи саноатбоп ингичка толали хом ашё ҳисобланади. Жами тайёрланган оқ олтиннинг 80 проценти биринчи сортга ўтдики, бу хўжаликларга катта даромад келтиради.

Эришилган ютуқда барча районларнинг муносиб ҳиссаси бор. Бултур биронта район марра чизиғидан ўтолмаган бўлса, бу йил тўққизта район планни шараф билан адо этди. Қамашилик, китоблик, яккабоғлик пахтакорлар республикада даставвал зафар қучган дастлабки ўнта район қаторидан жой олдилар. Улар социалистик мажбуриятларини ҳам уддалашди. Қарши, Косон, Ғузор, Муборак районларининг меҳнаткашлари иккинчи довон сари дадил одимлашмоқда. Чироқчи ва Шаҳрисабз районлари эса область билан олдинма-кейин маррага етдилар. Қолганлар ҳам ҳадемай рапорт беришади.

БАЛЛИ, СУВОРИЙЛАР!

Косонлик Эгамберди Эсонов зангори кема бункеридан бир кунда йигирма тонна оқ олтин тўккани тўғрисидаги хабар эртасигаёқ бутун областга ёйилди. «Ёпирай, лоф эмасмикан? Қандай тердийкин?» дея ажабланишди баъзилар. «Ёлғиз одам машинасини туни билан ишлатганда ҳам бунча теролмайди. Яна аввалгидек, ё қўшиб айтишаяпти, ёки кўпчиликники» деб ўйлашди бошқа бировлар.

Бундай шубҳалар илгари асосли эди: қариндошлардан икки, уч, ҳатто тўрт киши алоҳида-алоҳида машинада терган пахтасини бировига ўтказарди. Қарабсизки, 25—30 тонна терди деб ҳалигининг номи ҳаммаёққа овоза бўларди. Лекин Эгамберди бункердан бир кунда ўшанча дурдона бўшатгани рост.

— Бунинг ҳеч иккиланадиган жойи йўқ, — дейди 39-совхоз директори Ўрин Каримов. — Эгамберди агрегат билан кунига 18—20 тоннадан терди. Хўжалигимизда унинг издошлари кўп.

Йигирма тонна — қарийб еттита прицеп тўла оқ олтин дегани.

— Бир неча кун 20 тоннадан тердим, — деди Эгамберди ва уни қисқача шундай изоҳлади. — Аввало ҳосил мўл бўлди. Иккинчидан узунлиги 800 метрча келадиган пайкалнинг у бошидан бу бошига етганда бункерлиқ тўлди. Иккала томонда тележкалар кутиб турди. Карта четига чиққанда пахтани бўшатиб, яна теравердим. Вақт бекор ўтказилмаса, машина бузилмаса, кунига у ёқдан-бу ёққа 20—25 марта бориб келиш мумкин экан.

У акаси Ҳақберди Эсонов бригадасининг пахтасини терди. Ака-укалар — Ҳақберди, Тангриберди, Аҳмад ва Эгамберди асли Қамашининг Фрунзе номли совхозидан. Бу ерга келишганига, алоҳида бригада тузиб, пудрат асосида ишлашаётганига уч йилдан ошди. Ҳақберди — бригадир, Эгамберди — механизатор, қолганлар сувчи.

Бригада майдонларининг ҳар бир қаричи Эгамбердига таниш, чунки кўкламда чигит қадаб, ёзда ғўзаларга ўзи ишлов берган. Карталарнинг паст-баландини яхши билгани учун ҳосилни эҳтиёткорлик билан, тўкмай терди. Директор айтганидек, совхозда унга ўхшаганлар кўп. Хуррам Маматўраев, Қодир Дайновов, Саъдулла Қўчқоров, Жума Раҳмоновлар бункердан кунига 14—18 тоннадан дурдона тўкишди.

Лекин Эгамберди Эсонов нафақат хўжаликда, район ва областда ҳам илғор механизаторлардан. У мавсумда 200 тонна тераман деганди, сўзининг устидан чиқди. Эндиги мўлжали — 250 тонна. Ҳозиргача 230 тонналик хирмон уйди.

«Партия XXII съезди» колхози пахтакорлари СССР Конституцияси кунини қўшалоқ байрам сифатида нишонлашди. Бунда механик-ҳайдовчиларнинг ҳиссаси беқиёс. Хўжаликда эртаги ҳосил етиштирилиб, ғўза дефолиацияси августнинг охири — сентябрь бошларида ўтказилди. Бу машиналарни далаларга барвақт киритиш имконини берди.

— Зангори кемаларни унумли ишлатиш учун барча шароитни яратдик, — дейди правление раиси Саид Ҳусанов. Бу серғайрат, ёш йигитнинг қадами қутлуғ келди. У раҳбарлик қилаётган сўнгги икки йилда ҳам колхоз планни илғорлар қаторида бажарди — Механизаторларга махсус мукофот таъсис этдик. Мусобақа ғолиби ҳар беш кунда аниқланиб, рағбатлантириб борилди.

Колхозда 25 та агрегат билан ялпи ҳосилнинг 85 фоизи саранжомлаб олинди. Илғор бригада ва звеноларда бу кўрсаткич 90 процентдан ошди. Хўжаликда бугунга қадар 3.900 тонна ёки мўлжалдагидан 850 тонна зиёд хом ашё тайёрланган бўлса механизаторлар топшириқни 1,8 ҳисса ошириб уддаладилар.

Моҳир техника жиловкори Олтибой Эгамбердиевнинг номи эндиликда кўпчиликка таниш. У «Ўзбекистон» маркали машинаси билан кунига 12—14 тонна оқ олтин терди. Жами уйган хирмони эса 240 тоннага яқинлашди. Ҳайитмурод Жумаев, Раҳим Ўсаров, Хўжам Пўлатов, Қурбон Хушвақтов, Шерали Эшонқулов, Тиловмурод Бўтаев каби суворийлар пўлат этакдан 180—210 тоннадан дурдона бўшатдилар.

Бу йил косонлик дала гвардиячилари район пахта тайёрлаш планини бажаришда муносиб ҳисса қўшдилар. Ҳозиргача агрегатлар билан 36 минг тоннага яқин ҳосил саранжомландики, бу кўзда тутилганидан деярли 10 минг тонна кўп. Мавжуд 437 та зангори кеманинг ҳар бири билан салкам 85 тоннадан оқ олтин терилди.

ИЗОҲ: Область механизаторлари бункерлардан 271 минг тонна пахта бўшатиб, машина терими планини 21 октябрда бажаришди. Ҳозиргача пўлат этаклардан 295 минг тонна хом ашё тўкилди. Қарши, Косон, Муборак, Қамаши, Нишон районларининг механик-ҳайдовчилари айниқса шижоат кўрсатдилар. Илғор хўжаликларда ялпи хирмоннинг 80—95 фоизи зангори кемалар ҳиссасига тўғри келди.

Мавсумда 4 мингдан зиёд терим агрегати ишлатилди. Янги қаҳрамонларнинг номлари маълум бўлди. Косон районидаги «Партия XXII съезди» колхозидан Олтибой Эгамбердиев, 39-совхоздан Эгамберди Эсонов, Энгельс номли совхоздан Анвар Темиров, Нишон районидаги 2-совхоздан Абдусаттор Соатов, Усмон Юсупов номли совхоздан Абдували Холбоев, Китоб районидаги Карл Маркс номли колхоздан Соҳиб Мейлиев, Беруний номли совхоздан Аъзам Илёсов ва ўнлаб механизаторлар ўз ҳисобларини 200 тоннадан оширдилар.

ОЛДИНГИ ЖАБҲАДА

Маррада биринчи бўлишнинг масъулияти ва гашти ўзгача. Қамаши районидаги «Фарғона» совхози бултур областда ҳаммадан аввал зафар қучганди, бу йил ҳам катта карвонда илғорликни қўлдан бермади. Давлатга 5 минг тонна хом ашё сотилиб, план 4 октябрда бажарилди. Йигирма иш кунида йиғиштириб олинган бу ҳосилнинг асосий қисми биринчи сортга ўтди.

Совхоз ҳамон пешқадам. Бугунгача уйилган хирмон 5.800 тоннадан ошди. Унинг 70 фоизи машиналар кучи билан, қолгани қўлда саранжомланди. Бункердан 130—140 тоннадан оқ олтин бўшатган Холмўмин Суюнов, Фармон Соатов, Эгамберди Имомов, Барот Қувондиқов, Самад Бердиев, Рўзимурод Жумаев, Эргаш Тўраев, 7—8 минг килограммдан дур терган Зулайҳо Умирова, Сулув Эргашева, Дилором Ҳотамова, Ойсулув Эшпўлатова, Санобар Поёнова, Раъно Мейлиқулова мавсумнинг қаҳрамонлари бўлишди.

1964 йилда ташкил этилган хўжалик илгари планни уддалаган кезларда ҳам ҳеч қачон ҳозиргидек шарафга муяссар бўлмаганди. Хўш, муваффақият сири нимада?

Бизнингча, бу ташаббускор ва тадбиркор директор Рашид Норбўтаев фаолияти билан боғлиқ. Чунки кейинги икки йилда хўжаликни у бошқараяпти. Рашид ака раҳбарликда анчадан бери ишламоқда: бир вақтлар район ижроия комитетига раислик қилганди, кейин дончилик ва чорвачиликка ихтисослашган Карл Маркс номли совхозга директор бўлди. Қолоқ хўжаликни республикада илғорлар қаторига олиб чиқди. Сўнгра яна райижроком раислигига қайтди. Аввалги йилнинг охирги кунларида мазкур совхозга келиб, уни ҳам барчага танитди.

Турғунлик йиллари гирдобида не-не раҳбарлар ғарқ бўлмадилар. Тўғрилиги, ҳалоллиги Рашид Норбўтаевни алғов-далғовлардан омон сақлади, ишбилармонлиги эса совхоз муваффақиятини таъминлади. У келганида хўжалик чўкиб қолган, аҳвол оғир эди. Ер эгасиз, ўзибўларчилик ҳукм сурарди. Далани, пахтани на мутахассис, на бригадир, на бошқа биров ўйламасди.

Янги директор даставвал кадрлар билан шуғулланди, халқ билан маслаҳатлашиб ишлади. Ишчилар бригадирларни қайтадан сайлашди. 1987 йилнинг қишида бригадалар бошқатдан тузилди, уларга ер, техника ва ҳоказолар ажратилди. Ўша кезларда қаровсиз карталарни ажриқ ниҳоятда босиб кетган, айрим майдонлар кузда шудгорланмаганди. Ерлар дарҳол чуқур қилиб ҳайдалди. Ажриқ теришга оммавий сафарбарлик эълон қилиниб, унга ҳақ тўланди.

Хуллас, Рашид ака меҳнатдан кўнгли қолган ишчиларни далага қайтариш, инсон омилини ҳаракатга келтириш учун озмунча куч сарфламади. Иш юритишнинг илғор усуллари қўллланила бошланди. 40 та оила дирекция билан пудрат шартномаси тузди. Одамлар шу йили ҳам ўзларини, ҳам директорни синашди. Натижа қувонтирди. Она-Ватанга 5 минг тоннадан ошиқ пахта етказиб берилди. Деҳқонлар ҳамёнига пул тушди. Бу йил пудратчилар сафи кенгайди. 162 оила жами пахтазорнинг 60 фоизида ҳосил етиштирди.

Сўнгги икки йилда ишчилар турмуш фаровонлигини, маданий-маиший савиясини юксалтириш борасида қатор ишлар амалга оширилди. Жумладан, қисқа муддат ичида 320 ўринли клуб, ҳаммом, фельдшер-акушерлик пункти, олтмишта кооператив уй қурилди. Қишлоқларнинг ҳаммаси водопроводлаштирилмоқда. Режалар янада қутлуғ: яқин орада янги мактаб, болалар боғчаси, ҳаммом ва ҳоказолар барпо этилади. Булар кишиларнинг муносабатини тубдан ўзгартираяпти, ишга меҳрини, совхозга ишончини ошираяпти.

— Хўжалигимизда ишнинг кўзини биладиган, ажойиб пахтакорлар етишиб чиқаётир, — дейди Рашид Норбўтаев. — Шулардан бири Санақул Суюнов бригадаси икки йилдан бери планни ошиғи билан ўринлатмоқда. Коллектив ҳозиргача гектаридан 35 центнердан хирмон кўтарди. Яна камида 5 центнердан ҳосил олиб, кўрсаткични 40 центнерга етказмоқчи. Маҳмуд Имомов, Нурали Товқораев, Боймурод Рўзиев, Ўроқ Ўролов, Чоршанби Жумаев, Рўзибой Товошаров, Чоршанби Юсупов, Чори Узоқов бошлиқ коллективлар ҳам юқори ҳосилдорликка эришдилар. Бу бригадаларнинг аъзолари йил якунида бир сўм асосий иш ҳақига кам деганда бир-бир сўм саксон тийиндан қўшимча оладилар.

ИЗОҲ: Қамаши райони меҳнаткашлари давлатга 37.560 тонна пахта сотиб, йиллик планни областда биринчи бўлиб, яъни 12 октябрда бажаришганди. Бугунгача социалистик мажбурият ҳам шараф билан адо этилди, умумий хирмон салмоғи 42 минг тоннадан ошди. Унинг ярмидан зиёди машиналар билан саранжомланди. Эришилган ютуққа «Фарғона», «Қорабоғ», Гагарин номли совхозларнинг, «Партия XXII съезди», Калинин номли, Ленин номли, «Коммунизм йўли» колхозларининг заршунослари муносиб ҳисса қўшдилар.

Районда юқори ҳосилли коллективлар сафи кенгайди. «Партия XXII съезди» колхозидан колхозчиларнинг Бутуниттифоқ IV съезди делегати Улдона Ражабова, «Фарғона» совхозидан Очил Жўраев, Рўзибой Товошаров, Санақул Суюнов, «Коммунизм» йўли» колхозидан Тилов Бердимуродов, Ленин номли колхоздан Жўра Миронов, Калинин номли колхоздан Исмоил Иброҳимов бошлиқ бригадалар гектаридан 35—42 центнердан оқ олтин йиғиштириб олишди.

ҒОЛИБЛИККА ТАЛАБГОР КЎП

Кейинги йилларда областда планни бажарган хўжаликлар саноқли бўларди. Ўнлаб колхоз ва совхозлар топшириқни ярмига ҳам уддалолмай, давлатдан қарздор бўлишарди. Бу йилги манзара буткул ўзгача. Илғорларни санаб адоғига етиш қийин.

Мана улардан айримлари:

Ғузор районидаги Карл Маркс номли колхоз ҳозиргача планни 1,3 баравар ошириб бажарди. Давлатга 4.200 тоннадан ортиқ хом ашё сотилдики, бу кўзда тутилганидан минг тонна зиёд. Аҳмад Бердиев, Эгам Раҳмонов, Орол Раҳимов бошлиқ бригадалар гектаридан 44—48 центнердан ҳосил йиғиштириб олдилар.

Энгельс номли совхоз Косон районидаги катта карвон хўжаликлардан. Бу йил меҳнат аҳли 2.778 гектар майдонда ғўза ўстирди. Илғорлар тажрибаси асосида иш юритган совхоз заршунослари бултургидек бу йил ҳам октябрнинг иккинчи ўн кунлигида зафар қучдилар. 7 минг тонналик мажбурият олган коллектив ҳозиргача ялпи хирмон салмоғини 6.700 тоннадан оширди. Хўжаликда «Термиз-14» нав ипак пахтадан баракали ҳосил етиштирилди. Бу борадаги топшириқ 1,6 ҳисса қилиб адо этилди.

Чироқчи районидаги Файзулла Хўжаев номли совхоз пахтакорлари қабул пунктларига топширган хом ашёнинг йиллик планга тенг миқдори юқори сортларга ўтди. Бундай натижага ишни пудрат усулида ташкил этиш туфайли эришилмоқда. Хўжаликда унинг жорий қилинганига уч йил бўлди. Янгилик синовдан ўтиб, деҳқонларга ҳар томонлама маъқул бўлди. М. Абдиев, Қ. Равшанова, Б. Раҳимов, М. Жўраев, Р. Жумаев, О. Дилмуродов, Ш. Жўраев, Р Раҳимова оилавий звенолари икки, Р Мўминназаров, Ў. Абдиев бригадалари бир ярим план миқдорида дурдона тайёрлаш учун курашмоқдалар.

— Хўжалигимиз бўйича гектаридан 31 центнердан хирмон кўтардик, — дейди Қарши районидаги Собир Раҳимов номли совхоз директори, область пахтакорлар кенгашининг аъзоси Умар Баҳромов. — Давлатга 6.200 тоннадан кўпроқ оқ олтин етказиб бердик. Маҳам Номозов, Мардон Чориев, Хайрулла Ирисов, Хумор Бекмуродова, Шавкат Номозов, Тўхта Холмирзаев бошлиқ бригадалар гектаридан 35—40 центнердан ҳосил олиб, планни 150—160 процентга уддаладилар.

Яккабоғ районидаги «Коммунизм» колхози аъзолари топширган 3.400 тонна пахтанинг 90 фоизи аъло сортга қабул қилинди. Хўжаликда 18 та машинанинг ҳар бири билан мавсумда ўртача 100 тоннадан дурдона саранжомланди. Хушвақт Орзиқулов, Нафас Нормаматов каби механизаторлар бункердан 140—170 тоннадан оқ олтин тўкдилар.

Бу хўжаликларнинг ҳар қайсиси у ёки бу кўрсаткичи билан бошқаларга ўрнак бўлгулик.

ИЗОҲ: Айни пайтда областдаги 140 та колхоз ва совхоздан 80 таси, 377 та бўлим ва агроучасткадан 250 тага яқини, 4.370 та бригададан 2.500 таси социалистик мажбурият ҳисобига ҳосил топшираяпти. Уларнинг сони кун сайин кўпаймоқда.

Ялпи хирмон салмоғи ва ҳосилдорлик бўйича ғолибликка талабгор хўжаликлар жуда кўп. Қамаши районидаги «Партия XXII съезди», Калинин номли колхозлар, «Қорабоғ» совхози, Яккабоғ районидаги «Қизил Ўзбекистон», «Шарқ юлдузи», «Коммунизм», «Правда», Китоб районидаги Куйбишев номли, Ғузор районидаги Карл Маркс номли, «Халқобод» колхозлари, Косон районидаги Энгельс номли совхоз, «Партия XXII съезди» колхози, Қарши районидаги Собир Раҳимов номли, «Москва», Чироқчи районидаги Ҳамид Олимжон номли, Файзулла Хўжаев номли, «Кўкдала» совхозлари, Шаҳрисабз районидаги Энгельс номли колхоз, Киров номли совхоз ва бошқалар юксак натижаларга эришдилар.

ДОВОН ОШГАН ЧЎҚҚИНИ КЎЗЛАР

Область пахтакорлари мавсумни уюшқоқлик билан бошлаб, юксак суръатларда олиб бордилар. Моддий манфаатдорлик оширилгани, далада ишловчиларга барча шарт-шароитлар яратиб берилгани муваффақиятлар омили бўлди. Сентябрь ойидаёқ қарийб 300 минг тонна пахта йиғиштириб олиндики, илгари ҳеч қачон бундай бўлмаганди. Азаматлар сентябрнинг сўнгги беш кунини зарбдорчасига ўтказдилар. Бу кунларда ўртача 15 минг тоннадан хом ашё саранжомланди.

Юқори суръатни механизатор ва теримчиларнинг ғайрат-шижоати таъминлади. Мавсумнинг қизғин кезларида 4 мингга яқин зангори кема унумли ишлатилди. Далаларда 125 мингдан зиёд теримчи жавлон урди. Хирмонга 12—14 тоннадан дур тўккан Яккабоғ районидаги «Қизил юлдуз» колхозидан Мавлуда Дўстмирова, Шаҳрисабз районидаги «Партия XXVII съезди» колхозидан Сарвиноз Ғафурова, Косон районидаги «Партия XXII съезди» колхозидан Малика Маматқулова каби чеварларнинг номларини эндиликда кўпчилик билади.

Областда илғор тажриба ва иш усуллари тобора кенг жорий этилаяпти. Чунончи бу йил 3.300 оила, кўплаб звено ва бригадалар пудрат усулида иш юритдилар. Айни пайтда уларнинг ҳаммаси планга қўшимча равишда пахта тайёрлаяпти. Шунингдек сарф-харажатларни назорат қилишда чек усули ишлаб чиқаришга тобора кириб бормоқда. Ҳозир областда 32 та пахтакор хўжалик ҳисоб-китобни янгича юритмоқда. Булар маҳсулот етиштиришни кўпайтириш, гектарлар самарадорлигини ошириш, муҳими, ерни ҳақиқий хўжайини қўлига топшириш имконини бераяпти.

Бу йил ҳамма жойда инсон омилига эътибор кучайди. Тарғибот-ташвиқот, оммавий-сиёсий ишлар қайта қуриш талабларидан келиб чиқиб ташкил этилди. Дала шийпонларида зарур шароитлар яратилди. Пахтакорларга медицина, маданий-маиший ва савдо хизмати кўрсатиб турилди. Мавсумнинг энг қувончли томони шу бўлдики, бу йил мактаб ўқувчилари йиғим-теримга жалб этилмадилар. Улар машғулотларни тўлиқ ўтишди.

Пахтакор ҳаётида қувончли кунлар кўп. Яхши ният билан қадалган чигит қобиғини ёриб, тупроқдан бош кўтариб чиққанда, беҳудуд майдонлар яшил ниҳоллар билан текис қопланганда, илк ҳосил нишоналари ғўза тупларини безаганда унинг қалбида қуёш чарақлайди, кўкси тоғдек кўтарилади. Лекин энг қувончлиси — эл олдида берган сўзининг устидан чиққан, ғалаба рапортига имзо чеккан кун. Шунда йил бўйи қилган серзаҳмат, машаққатли меҳнатининг хуморидан чиқади. Бугун қашқадарёликларда ана шундай кайфият ҳукмрон.

Ҳа, бугун:

Рисқи эгатларга сочилган элнинг
Оппоқ хирмонлари бўйлар самодан.
Кўкси кўтарилди қадим Чамбилнинг
Хушхабар тарқалди Қашқадарёдан.

Э. ИБРОҲИМОВ,
«Қишлоқ ҳақиқати»нинг махсус мухбири.

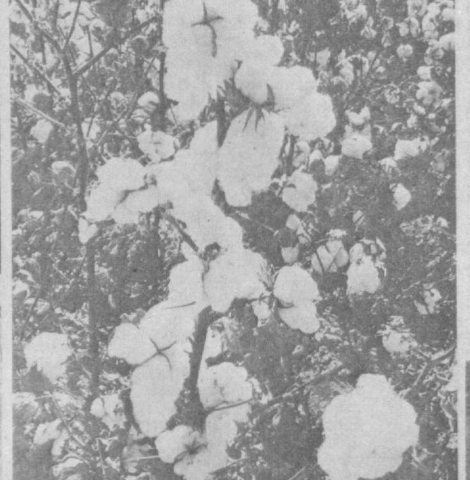

Область пахтакорлари эришган меҳнат муваффақиятида Китоб районидаги Улуғбек номли колхоз аъзоларининг ҳам муносиб улушлари бор. Улар 610 гектар майдонда ғўза ўстириб, давлатга 1.700 тоннадан зиёд сифатли оқ олтин етказиб бердилар. Айни пайтда социалистик мажбурият ҳисобига пахта тайёрланмоқда. Механизатор ва теримчилар мавсум мусобақасини бўшаштирмаяптилар.

СУРАТЛАРДА: 1. Кўпмингкилограммчи теримчи Тўти Рўзиева. У ҳозиргача 9 тонна дурдона терди. 2. Лўппи-лўппи чаноқлар. 3. Илғор механизатор Аҳмад Муҳиддинов. У машина билан 100 тонналик хирмон уйди.

Н. ШАРИПОВ фотолари.

Редактор ўринбосари Н. ЁҚУБОВ.

Р. — 14192. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. А. 2130.